

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENTĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direc. Contenț. B-coel G-e a Țării Românești	ALEX. CERBA Profesor la Facultatea de Drept, Bucu ești	IOS F. G. OHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDITRATU Consilier la Curtea de Apel București	RENÉ TEMOGU Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. TONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVAFA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, Bucu ești	I. GR. PETEȘTEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, Bucu ești
GR. IRAN U. IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VAILEC Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELEȘU Dr. în Drept din Buc. Avocat		

Secretar de Redacție: **E. C. DECUSARA**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, Dr. în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL
Un an p. B-co. Casă Com. și Autorit. 800 lei
" Avocați 500 "
" Magistrați 400 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București Artele 5 și Kăhovei, 5
Lângă așez. Institutului
TELEFON 1329

SUMAR

- Nulitatea prescrisă de art. 40 din legea Corpului de avocați și de aplicarea acțiunilor, apelurilor sau recursurilor Statului?, de d-l I. Jonescu (Iolj), Consilier la Inalta Curte de Casație;
- Accelerarea judecăților, de d-l judecător Trajan R. Scriban;
- In chestia procedurii accelerației de d-l av. D. G. Teodorescu;
- Despre jurnalul de trimitere în posesie, de d-l judec. președinte D. Ciocănescu;
- Articolul 49 din legea timbrului, de d-l avocat M. Weiler;

Jurisprudență:

- Inalta Curte de Casație secția I: *Ion Vasilache cu I. Parvo* (Despre prescrierea acțiunilor în Basarabia. Dacă Inalta Curte poate suplini motivele de drept cari duc la menținerea soluțiunii instanței de fond, motivată greșit în drept? Dacă dreptul de embatice poate fi dobândit prin prescripția achiziitivă? Legea de reformă agrară în Basarabia. Desființarea embaticurilor. Cazul când ele pot fi transmise. Competența Comisiunilor de expropriere. Art. 69+ anexa 2 c. civ. rus; Art. 515 c. civ. rus și art. 35 din legea de reformă agrară în Basarabia);
- Casație s. II: *Casa Centrală a împroprietăririi cu M. G. Cantacuzino, N. Lahovari și alții* (Dacă Casa Centrală a împroprietăririi poate reprezenta Statul în justiție și în ce privește sub-solul terenului expropriat? Decret-legele No. 3697/918, 3922/919 și art. 9, 29, 31, 32 și 66 legea agrară);
- Casație s. III: *Uniunea obstelor și Cooperative'lor din județul Ilfov cu D. A. Cosmeti* (Dacă incompetența de ordine publică a instanței poate fi ridicată direct la Casație, și chiar din oficiu, când nu comporă verificări de fapt? Art. 109 pr. civ. Rea constituire a Camerei arbitrale, când președintele Camerei de comerț, care a presădat-o, a fost numit de guvern, nu ales. Art. 5, 6, 25 legea Camerelor de comerț și industrie și art. 43 leg. a burselor);
- Curtea de apel Constanța: *Iani Mastalos cu Moise Taler* (Dacă comerciantul mobilizat sau refugiat, proprietar al unei p.ă-vării, cum arate după război, poate evacua pe chiriașul său pe baza § 5 din legea chiriilor din 6 Aprilie 1923?);
- Trib. Ilfov s. III c. c.: *Aurel Petruț cu Soc. an. Fabrica de bere Luher* (Dacă se poate recurge la calea ordonanței prezidențiale prevăzută de art. 66 bis pr. civ. atunci când fondul dreptului este dedus în judecata instanței pe cale principală?);
- Trib. Ilfov s. II c. cor.: *Demetra Elena Maior Sava Nicola cu Casa Centrală a Asgurării orșene* (Dacă dreptul de succesiune al soțului supraviețuitor a fost ridicat prin legea asupra impozitului progresiv pe succesiuni? Art. 2 și 4 din legea din 1921 și art. 67e și 684 c. civil), cu o Notă.
- Judecătoria ocol. Herța-Dorohoi: *Avram Adelstein cu Peisic Ceahov și Meer Horchi* (Dacă există răspundere când căzușului i s'a furat marfa pe drum, fără a simți cineva. Art. 1089, 1775, 147, 1624, 1625 c. civ.; art. 423 și 425 c. com.), cu o Notă de d-l Profesor D. Alexandresco.

Nulitatea prescrisă de art. 40 din legea Corpului de avocați se aplică acțiunilor, apelurilor sau recursurilor Statului?

Art. 40 din noua lege a corpului de avocați, este textul care a pus principiul că acțiunile, opozițiunile, apelurile și recursurile vor fi contrasemnate de avocați, sub sancțiunea nulității actului.

Este un principiu isvorât din grija de protecțiune a intereselor împričinaților, pentru a se evita cazurile când acțiuni, opozițiuni, apeluri sau recursuri se vedeau respinse de instanțele judecătorești pentru simplul motiv că nu erau bine și regulat făcute sau nu erau motivate în drept.

Principiu nou, modern, are un caracter social, însă se găsește în completă contradicție cu doctrina individualistă. În spiritul căreia erau întocmite toate așezămintele noastre judecătorești și procedurale, după care omul era lăsat chiar și în fața justiției la propriile sale forțe.

În spiritul doctrinei individualiste, rolul judecătorului în materie de judecată era un rol pasiv, întocmai ca acel al unui martor în duel, — el nu avea dreptul de a interveni în lupta judecătorească dintre împričinați, chiar când va fi văzut că una dintre părți nu izează de toate mijloacele de apărare ce legea îi pune la dispozițiune.

Pentru prima oară acest principiu a fost schimbat la noi de d-l C. Dissescu, prin modificarea codului de procedură civilă, la 1900, când s'a legiferat principiul intervențiunii judecătorului în desbaterea dintre părți, prin art. 95 al. 4 și 5 pr. civ.

Acest principiu a făcut un al doilea pas și mai important prin legea judecătorilor de ocoale a d-lui Toma Stelian (din 1908), art. 83, prin care s'a dat dreptul judecătorului de ocol de a ridica din

oficiu și a pune în discuțiunea părților toate excepțiunile ce ar putea fi în favoarea lor, principiu cu totul democratic, care constituie o adevărată ocrotire pentru cei mici și slabi, pentru cei dela țară, cari nu știau să se apere, contribuind astfel a face ca justiția să fie adevărată justiție.

Azi s'a voit a se merge și mai departe, în această ordine de idei, prin principiul înscris în legea avocaților de a îngriji ca însăși acțiunile în justiție, opozițiunile, apelurile, recursurile să fie făcute în formele legale pentru ca drepturile celor nepregătiți să nu sufere.

Foarte frumoase intențiuni, însă cu o singură condițiune, ca noua măsură de protecțiune cu caracter social să rămână o măsură de protecțiune în favoarea celor slabi și nepregătiți și să nu fie întoarsă în contra lor; apoi să nu fie întinsă peste scopul pentru care a fost creiată, impunând o astfel de protecțiune persoanelor, cari nu au nevoie de ea, cum este spre exemplu Statul.

Or, s'au întâmplat fapte, cari arată că sensul art. 40 a fost cu totul neînțeles, și anume: s'au întâmplat cazuri în cari avocații n'au voit să contrasemneze actele unor persoane sărace fără un onorar vădit exagerat și în disproporție cu valoarea actului; s'a mai întâmplat că unele instanțe judecătorești să anuleze recursuri fiscale, pe motiv că nu erau contrasemnate de avocați!

În ambele cazuri, credem că s'a trecut peste intențiile legiuitorului.

În adevăr, singura rațiune de a fi a unei măsuri de protecțiune e aceea de a veni în ajutorul celui protejat și nici odată contra lui, căci altfel cel protejat poate, cu drept cuvânt, să refuze protecțiunea, ca un amestec inoportun în treburile sale, preferind să fie lăsat la propriile sale forțe, ceea ce se poate spune și în cazul de față, căci de unde înainte anularea unui act din cele prevăzute mai sus era problematică, prin protecțiunea inaugurată s'a creat o mulțime sigură, ceea ce nu are tocmai aparențele unei protecțiuni!

În afară de această considerațiune de ordin general și care formează suportul pe care se sprijină alcătuirea textului, credem că însuși termenii întrebunțați invederează că interpretarea ce dăm nu e străină spiritului legii.

În adevăr, textul vorbește numai de „petițiunile de intentarea acțiunilor“ și „cererile pentru atacarea hotărârilor“, „înaintea Trib. și Curților“, deci numai cererile depuse înaintea acestor instanțe, iar nu și cele intentate sau depuse înaintea altor instanțe sau administrațiuni, pot fi atinse de mulțime. Exemplu: acțiunile intentate la judecătoriile de ocol, cererile în materie de impozite, apelurile la comisiunile de apel, recursurile declarate la administrațiile financiare în aceeași materie, nu pot intra în rândul celor ce pot fi anulate.

Legiuitorul prin întrebunțarea cuvintelor „în

materie litigioasă înaintea Tribunalelor și Curților“, e cert că nu s'a gândit decât la „materia civilă“, așa că „materia penală“ este în afară de discuție. De altfel cu ocaziunea desbaterilor din Parlament această cestiune a fost lămurită în acest sens¹⁾.

Cât despre cestiunea dacă mulțimea edictată de art. 40 se poate aplica și acțiunilor, opozițiunilor, apelurilor sau recursurilor făcute de Stat, credem de asemenea că ea nu se poate aplica persoanelor morale, textul neavând în vedere decât nepregătirea persoanelor fizice, ceea ce nu se poate spune despre o persoană morală, între care e și Statul, de oare ce persoanele morale odată cu formarea lor își crează și organele speciale — cum sunt serviciile de contencios, — conduse de avocați și cari se ocupă de procesele lor. În orice caz e greu de admis că autorii legii pentru unificarea corpului de avocați să se fi gândit să aplice protecțiunea din art. 40 și Statului sau administrațiunilor dependente de el.

Fără îndoială că redacțiunea textului art. 40 e puțin îngrijită și ea poate da naștere și la alte nedumeriri, pe care numai o modificare l'ar putea pune la adăpost de critică.

Legile nu pot fi totdeauna perfecte. De aceea nu înțelegem să facem pentru aceasta vre-o imputare cuiva și nici nu avem acest drept.

Avem însă o convingere, că corpul avocaților, ca și fie care avocat în parte, va face să se vadă că dispozițiunea art. 40 e în adevăr o măsură de protecțiune, iar nu un mijloc de a asigura un monopol, iar jurisprudența are datoria de a face ca aplicațiunea art. 40 să nu-și găsească loc decât în cazurile, cari pot avea un sprijin în rațiunea de a fi a textului.

I. IONESCU - DOLJ

Consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție

Accelerarea judecăților

Unul dintre cele mai mari rele care lovește grav în ideea de justiție, este amânarea continuă a proceselor, care, până la definitivă soluționare, stau ani întregi pe condicile instanțelor judecătorești.

Cheltueli exagerate provocate de timpul îndelungat până la definitivă realizare, pierderea de timp, starea de continuă frământare și enervare, prăbușesc, cu puteri incalculabile, marea idee de dreptate socială, pe care trebuie clădită mentalitatea popoarelor eșite însingurate din uriașul măcel.

Dacă e vorba însă de accelerarea judecăților, asta nu înseamnă că trebuie să mergem cu „acceleratul“ și la confecționarea legii care va schimba normele procedurale; din contra, mai cu încetul, spre a se da problemei toată cercetarea posibilă, pentru ca intenția bună care e la baza legiferării să nu... deraeze.

* * *

Prima cerință pentru accelerarea judecăților, este înființarea încă a unei secții la toate tribunalele

1) Vezi desbaterile Senatului No. 17/922 și ale Camerei No. 32/923, citate și în broșura d. Georgean, sub art. 40 din Comenziul legii asupra corpului de avocați

care au una singură și mai multe la tribunalele împovărate din orașele mari, care dau termene peste 3—4 luni.

A doua condiție este impunerea unei munci mai mari din partea magistraților, unde se poate ajunge prin o salarizare morală și umană, pentru că cea actuală care constituie existența unei agonii, atacă puterea de muncă, căci omul e îngândurat, are răspunderea familiei, atâtea griji și aceia ce a creat firea, nu se poate distruge de către nimeni.

Salariile mari și eliberarea din jugul politic sunt pârghiile care vor crea altă atmosferă în instanțele de judecată, o altă siguranță, iar munca se va desfășura grandios sub privirea de mulțumire a celor care tremură și murmură la poarta Templului Dreptății.

Economii se impun, dar nu pe comțul justiției! Suntem țara cu prea multe ministere (Anglia a desființat câteva) și cu funcțiuni vechi și nou create, pe care conștiința socială le socoate sinecuri inutile, marcând o mentalitate și o epocă în viața unui popor, ai cărui conducători își lasă obiceiurile vechi cu o greutate enormă.

Economii pe comțul justiției constituiesc un atentat asupra poporului, o crimă nu numai în contra întregii națiuni, dar și a viitorului acestei țări, care trebuie clădit pe „justiție“, nu pe silnicii și abuzuri.

* * *

Problema trebuie privită sub toate aspectele, pentru că sunt cauze adânci care rod și minează ideea de justiție.

Odată evidențiate unele din aspecte, trebuie o analiză a textelor din procedură care îngreuiază ultimul act al procesului, pentru că nu trebuie să fie vorba numai de accelerarea judecăților ci și de rapida realizare a dreptului.

După câte am cetit, este exact că procedura civilă română e mai clară, ușor de înțeles, nu prezintă labirintul de detalii amănunțite din procedura civilă ungărească.

O procedură civilă trebuie să fie simplă și expeditivă. Ea trebuie să conțină toate garanțiile că procesul se va pertracta pe baza celor mai ideale dreptăți.

La judecătorii de ocoale, dacă judecătorul e pătruns de marea lui chemare și stăpânit de cultul justiției, procesele se termină în 15 zile — 3 luni. Procedura din l. j. o. e bună și acceleratorie.

Art. 151 pr. civ. trebuie desființat, de asemenea chemarea în garanție, pentru că ce o obligat un reclamant să sufere amânări, dacă există un raport între pârât și o altă persoană?

Dreptul de opoziție trebuie menținut, cu termene cât se poate de scurte. Sunt cazuri când o parte nu poate veni la primul termen din cauza unor întâmplări independente de voința omului, a cărei acțiune se respinge ca nesusținută. Dacă n'ar avea dreptul de opoziție, înseamnă că justiția nu și-a ajuns scopul, ceia ce e un mare rău social.

Termenele în cunoștință să fie obligatorii între părțile prezente. Timbrul pentru citații se va anula în instanță, de către judecător.

Dispozițiile din l. j. o. în privința procedurii, să fie atribuite și tribunalelor.

Legea timbrului lovește grav interesele justițiabilului și principiul accelerării. Acțiunile netimbrate suficient se resping. S'ar putea completa timbrul în instanță, fără nici o decădere sau pedepsă, pentru că o lege așa de încălțită ca legea

timbrului, asupra căreia greșesc specialiștii, e fatal să greșească și împrieinații.

Reclamantul să fie obligat ca, dela început, să-și depue la dosar toate actele de care se servește în proces și toate apărările ce le are în susținerea dreptului său. Pârâtul, înaintea zilei de judecată, să-și depue și el apărarea sa, pentru ca, la data termenului, procesul să fie în stare de judecată și în imposibilitate de a provoca noi amânări.

Să nu se pue termen de judecată până nu-s toate actele gata, iar aceste dispozițiuni să fie strict observate.

* * *

Altă cauză care împiedică soluționarea grabnică a proceselor este amânarea pentru procedură ne-complectă. Notarul, șeful de post, n'a înmănat citația sau nu a trimis dovezile la timp, lucru ce se întâmplă des în materie de judecată. O cauză a acestui rău este că agenții însărcinați cu înmânarea, nu se transportă la domiciliul părților, căci nu pot, n'au timpul necesar și nici mijloace de drum. Sunt sate distanțate la 10 km. de reședința comunei. Depărtarea aceasta face imposibilă înmânarea citațiilor care stau teanc pe masa funcționarului. Cum le înmânează, numai el știe și câte falșuri comite zilnic, tot singur el știe. Dresează proces verbal că s'a dus la domiciliul părților, când el face această formalitate în localul Primăriei, iar citația o dă unui sătean să o ducă el la casa împrieinatului. Dacă o duce, e bine, dar dacă nu, e rău pentru om și pentru ideea de justiție. Remediu? Să se înființeze funcționari comunali în fie care sat mai mare și îndepărtat de reședință, însărcinați numai cu înmânarea citațiilor, puși sub controlul notarului, care expediază la destinație dovezile de predarea lor.

* * *

Procedura civilă nu trebuie să creeze dificultăți pentru avocați, corpul care contribuie atât de mult la triumful justiției și care a adus țării atâtea reale servicii.

A se pune concluzii scrise în orice dosar, e o pierdere de timp, atât de scump azi, fiindcă sunt afaceri de mică importanță care reclamă 3—4 minute de pledoarie și a mai fi obligat să depui în scris ce ai spus oral, e o inutilitate. În procesele complicate da, când va crede magistratul. Orce apărare a omului trebuie să fie scrisă în acțiune și, pe baza celor arătate acolo, se va desfășura procesul.

Proiectul de accelerarea judecăților este o luptă în contra amânărilor; or, concluziile scrise nu vor fi acelea care să grăbească soluțiile și împiedica temporizarea, din contra, va pune pe avocați la o muncă inutilă.

* * *

Cel mai mare dușman a accelerării judecăților, este spiritul de economie rău înțeles când e vorba de justiție. Cred că termene din 3 în 3 luni și din 6 în 6 luni, nu se dau din cauza procedurii civile. Procedura civilă actuală are nevoie de oarecare atenuări, dar sorgința răului e aiurea, în concepția unora care, în loc să înființeze o secție de tribunal, crează o sinecură grasă pentru realizarea intereselor de partid, care atacă atât de mult justiția și magistratura, în contra cărei tendinți, pentru salvarea societății îngrozite, trebuie vorbit cu pasiunea arzătoare ca triumful justiției să culmineze întregile aspirațiuni ale poporului amenințat

de prelutindeni și a cărui forță trebuie clădită pe dreptate și adevăr, cinste și conștiință pentru binele patriei și înalțarea năamului.

TRAIAN ROMULUS SCRIBAN
Judecătorul ocolului Herța-Dorohoi

In chestiunea procedurii accelerate

Am cetit cu o adevărată satisfacție „Proiectul de accelerarea judecăților” propus de d-l Em. Dan în No. 38/923 al Curierului Judiciar.

Da, justiția trebuie să și simplifice formalitățile.

Din lucrările actuale nu exagerez, dacă spun că 90% sunt făcute zadarnic. Citiți un dosar și veți vedea câte jurnale de amânare sunt în el, care jurnale dispărând s'ar suprima atâta muncă inutilă și atâția funcționari cari toarnă apă în butoiul Danaidelor.

Un popor sănătos are o organizație de Stat întocmită astfel ca să dea maximum de rezultat cu minimum de muncă.

D-l Em. Dan termină cu un apel la toți cetățenii să spună dacă au vre o obiecțiune de făcut sau vre o propunere de adus la cunoștință. Cu oare care părere de rău citesc tot în articolul acesta, că legea nu se va aplica la legea judecătorilor de ocoale.

Mi-e teamă să nu se facă îmbunătățiri parțiale. Așa avem noi o ursită să se uite câte ceva, să nu se facă un lucru complet.

Legea privește Tribunalele și Curțile de apel mai ales. Dacă Tribunalele n'ar avea nici un amestec cu legea judecătorilor de ocoale, legea de accelerarea judecăților ar cuprinde tot, cu micile ei imperfecțiuni bine înțelese, și eficacitatea ar fi completă.

Să nu se uite însă că 90% din activitatea Tribunalelelor este judecarea în apel a cărților de judecată venite dela ocol. Procedura greoaie și neisprăvită ce se aplică acum la acțiunile directe se aplică și la acele apeluri în baza efectului devolutiv al apelului.

Se iau lucrările dela cap. Se amână pentru comunicare motivelor de apel, se aplică art. 151, se cere comunicarea de acte, se fac descinderi locale, expertize etc.

Dacă ar fi știut d-l Toma Stelian care va fi efectul legii sale, ar fi stat mult la gând și nu și-ar fi făcut atâtea iluzii de legea sa. La ocol, de bine, de rău te judeci în câteva luni, dar vii la Tribunal și tot efectul legii judecătorilor de ocol se anihilează. Procesul se ia dela capăt și câte procese dela ocol sunt cu apel? Aproape toate de oarecare importanță.

Ca legea judecătorilor de ocoale să fi avut o completă eficacitate, ar fi trebuit luate dispozițiuni prin lege ca să aibă în apel aceiași înțelală și simplitate.

Ca legea de accelerarea proceselor să aibă o completă eficacitate trebuie să îmbrățișeze tot câmpul

de activitate al Tribunalelelor, adică să se aplice și la apelurile contra cărților de judecată.

Apelul trebuie făcut în formă de memorii, ca și acțiunea directă la Tribunal.

Procedura pregătitoare să fie supusă la aceleași norme.

Judecarea fondului să se facă la fel.

Intr'un cuvânt să se aplice aceiași procedură și la apelurile venite contra cărților de judecată dela Ocoa'e.

Cu modul acesta, pe de o parte judecătorii de ocoale vor judeca repede și cu puține cheltuieli, iar Tribunalele vor complectă principiul de celeritatea judecăței.

Pentru acțiunile directe la Tribunal, legea propusă le urmărește și la Curțile de apel și astfel vom avea o justiție care va corespunde scopului pentru care este instituită.

Iată propunerea care o facem și dacă este în proiectul propus, căci din articol nu reese nimic, cerem iertare; dacă nu este introdusă, ar fi de dorit să fie ținută în seamă.

D. G. TEODORESCU
Avocat R. Vâlcea

Despre Jurnalul de trimitere în posesie

Trimiterea în posesie, de fapt, nici un text de lege nu o reglementează cum să se facă ca magistratul și partea să știe ce să ceară și ce să i se admită.

De aci, un adevărat haos în practică, care provacă și nedumeriri și perturbări.

Ce este Jurnalul de trimitere în posesie?

Este în heceea prin care Judecătoria sau Tribunalul recunoaște unei persoane calitatea de moștenitor și dispune trimiterea sa în posesie (trimitere mai mult ideală, de cât de fapt).

Cine are dreptul să ceară un atare Jurnal?

Ori ce moștenitor care nu e rezervatar: De obicei să cere de colaterali și de legatari universali, ca recunoscându-li-să calitatea, să poată formula petițiunea de ereditate, care este contradictorie prin esența ei.

Cel ce obține un asemenea Jurnal de trimitere în posesie, nu obține de cât un titlu, sau mai s'implu, o formă, o abilitare, cu care să se justifice la nevoie de va fi întrebat.

Prin trimitere în posesie, adică prin îndeplinirea acestei formalități, moștenitorul câștigă dela Magistrat, nu terenul de drept sau de fapt, ci imputernicirea de a face acte de moștenitor, sau, mai bine zis, o recunoaștere legală a calității sale de moștenitor.

Odată cunoscând bine acest principiu, nici un Magistrat nu va mai face greșală neertată, să trimită în posesie pe un fiu sau alt erede rezervatar, căci calitatea lor e recunoscută de lege, și în puterea legi el intră de drept în posesie.

Jurnalul de trimitere în posesie se dă în camera de consiliu, adică pe cale grațioasă.

Nimic nu împedecă ca asupra aceleas succesiuni, să se dea chiar mai multe jurnale de trimitere în posesie, fie la date diferite, fie în aceiași zi.

Cel ce a obținut un asemenea jurnal, fără desbateri contradictorii, în baza lui se presintă în fața celor ce stăpânesc, de fapt, averea lui de *cujus*, îi invită să iasă

afară din succesiune, și dacă nu vor voi, totul s'a isprăvit aci.

N'are de cât, posesorul unui atare jurnal să intențeze proces, sau se răspundă, când este părât, în atare proces.

Aceasta să explică ușor de ce!

Jurnalul încheiat fără debaterii contradictorii, nu se socotește în drept, de cât declarativ de proprietate, ceva inofensiv și provizoriu.

A considera această trimitere în posesie ca *atributiv* de proprietate cu efectele îngădite de lege, este a se călea în picioare toate principiile de drept.

Fiind deci declarativ, are de efect, 1) că nici odată cu acest titlu nu se poate deposeda cineva care ar stăpâni averea succesorală a lui de cujus; 2) Un jurnal de trimitere în posesie, nu are nici odată putere de autoritate de lucru judecat și 3) Un atare jurnal nici odată nu se poate investi cu formula executorie; de aci dar el nici o dată nu e susceptibil de o executare în fapt.

Cunoscându-se aceste principii, socotesc că unele Tribunale, comit o eroare, când dispun prin portării executarea unei atare trimitere în posesie.

Executarea în fapt a unui atare jurnal, de către, agentul executor, este prin urmare nulă și nu produce nici un efect.

Atunci, dacă e nul, de ce să-l mai facem? De ce să dăm părților dreptul a contesta, când se știe, că contestațiunile asupra unor atare acte sunt neadmisibile? De ce? pentru că actul ce se contestă e făcut pe cale grațioasă, nu contradictoriu, și din această cauză nu e opozabil nimănui.

Și dacă e nul, de ce să împingem rațiunea și la cazuri absurde, de exemplu: când agentul găsește stăpânind pe un *x*, care are și el un jurnal de trimitere în posesie obținut bine înțeles, tot pe această cale, cu o dată anterioară.

Poate agentul să deposedeze? De sigur că nu.

Dacă am citi art. 104 din pr. civilă, am găsi expus principiul, că pentru cererile ale căror deslegare este nevoie de mijlocirea judecătii, când la mijloc nu să urmărește stabilirea unui drept *potrivnic față cu părțile*, hotărârea se va da în camera de chibzure părțile, putând să fie necitate.

Prin urmare, i se recunoaște părții calitatea și se abilitază, cu condițiune ca să nu urmărească stabilirea unui drept *protivnic* (cuiva) și că aceste hotărâri să nu fie opozabile terților, și *executorii prin ele însăși*¹⁾. Când dar, însăși legea spune, că atare încheeri sunt executorii prin ele însăși, de ce atunci să mai dispune executarea prin portării.

Faptul că se confundă trimiterea în posesie cu o executare de fapt²⁾, un atare act fiind nul a mai stăruirii în executarea lui, este fără nici un folos.

D. CIOCANESCU

Jude-Președinte ocolul II
T.-Măgurele.

Art. 49 din legea timbrului

In legătură cu proiectul pentru accelerarea judecăților, ca o reacțiune firească împotriva piedicilor de tot felul care se pun în calea unei părți ce vrea să-și valorifice un drept prin justiție, țin să atrag atențiunea asupra unei aplicări greșite, ce se

dă îndeobște art. 49 din L. T. de către instanțele judecătorești.

Prin această interpretare eronată art. 49 devine o sursă nesfârșită de sicane, la dispoziția impreciziaților de rea credință.

Art. 49 din L. T. pentru apărarea intereselor fiscale ale Statului prevede ca sancțiunea, că, „autoritățile nu vor da nici un fel de curs actelor netimbrate sau insuficient timbrate” și că „actele nu vor putea fi produse înaintea autorităților și nu vor fi ținute în seamă decât după achitarea impozitului și amenzei”.

Ce înțelege legiuitorul prin acest text, ca să suspende judecata unui proces fiindcă una din părți se servește de un act netimbrat?

Nici de cum. Legiuitorul nu spune că nu se va da curs acțiunii în care o parte înțelege a se servi de un act netimbrat, ci că nu se da curs numai actului netimbrat. Contrarul rezultă atât din cuprinsul art. 49 L. T. și din principiul că trebuie să se dea legerii timbrului o interpretare restrictivă, cât și fiindcă e imposibil de conceput — într'o interpretare echitabilă și rațională — ca un imprecinat, pârât de pildă, care prezintă un act netimbrat, adesea rezultat al culpei sale, să poată trage avantajii în favoarea sa și să suspende judecarea procesului în dauna reclamantului, care n'are nici o vină și nici n'a participat la actul ce se produce.

Suspendarea cursului unui proces, adică împiedicarea unei părți de a-și valorifica dreptul său în Justiție e o măsură foarte gravă și care nu se poate lua fără un text expres de lege. Această măsură devine și mai gravă când ea e lăsată la discreția oricărui imprecinat de rea credință, care spre a evita judecata, exhibă un act netimbrat spre a se trimete dosarul la Administrația Financiară.

Aceasta înseamnă chiar o tăgadă de dreptate, când taxa și amenda pe care ar avea s'o plătească reclamantul pentru actul netimbrat al pârâtului e disproporționată cu valoarea litigiului.

Taxa și amenda nu se plătește de partea în culpă, ci se plătește de obicei de partea care nu e în culpă și care are interes să înlătore astfel piedica pusă în cursul procesului său.

E atâta inechitate și acest sistem jignește atât de mult dreptatea și bunul simț, încât el ar trebui înlăturat, chiar dacă litera vre unui text ar părea să impună această soluțiune.

Art. 49 din L. T. prevede o pedeapsă pentru partea care înțelege să se prevaleze de un act insuficient timbrat dispunând că autoritățile nu-i vor da curs până la plata taxei și a amenzei.

Așa dar procesul nu trebuie suspendat sau amânat, ci judecata să nu fie în seamă actul netimbrat, așa că partea care va avea într'adevăr un interes real și efectiv de a se servi de un act pentru a-și face o apărare în Justiție, va avea ea grija de a plăti taxa și amendă și a-l prezenta în ședință taxat, fiindcă altfel nu se va da curs actului și

1) Vezi în acest sens «Curierul Judiciar» No. 25/913.

2) Vezi Dreptul No. 26/920.

nu se va ține în seamă apărarea bazată pe un asemenea act.

Astfel scopul legii timbrului este realizat în limitele restrictive pe care le impune o interpretare totodată literală, logică și echitabilă, silind părțile care vor să se servească de acte netimbrate ca să îngrijească de timbrarea lor, dar fără a pedepsi pe cei nevinovați și de a impune cuiva să plătească timbre și amenzi pentru ca adversarul să se poată servi de un act împotriva sa. Eu să furnizez adversarului mijloace de luptă împotriva mea, sub amenințarea de a nu mi se da curs procesului!

Cel mult instanța judecătorească, apreciind împrejurările, conform art. 72 al. ultim. procedura civilă, ar putea să acorde un termen părții care prezintă actul spre a plăti ea la Administrația Financiară taxele și amenzile cuvenite sub sancțiunea aplicării art. 49, adică de a se înlătura și a nu se ține în seamă acel act în susținerea pretențiunilor sale.

M. WEILER

Avocat, Iași

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 8 Mai 1923

Președinția d-lui GH. V. BUZDUGAN, Președinte

Ioan Vasilache cu I. Parno

Deciziunea No. 465 bis

Acțiuni în Basarabia. — Se prescrie prin trecere de 10 ani. — Dobânditorului unui drept i se poate opune și timpul de inactivitate al autorilor săi. — Art. 694 anexa 2 c. civ. rus.

Recurs. — Soluțiune dată de instanța pe fond, pe o motivare greșită în drept. — Inalta Curte poate suplini motivele de drept cari duc la menținerea soluțiunii instanței de fond.

Embatic în Basarabia. — Dreptul de embatic nu poate fi dobândit prin prescripție achizitivă. — Art. 515 c. civ. rus.

Legea de reformă agrară în Basarabia. — Desființarea embaticurilor. — Cazul când ele pot fi transmise — Art. 36 din lege.

Legea de reformă agrară în Basarabia. — Competința Comisiunilor de expropriere.

1. Potrivit art. 694 c. civ. rus acțiunile sunt mărginite prin prescripția teritorială de 10 ani și acela care n'a exercitat o acțiune în acest timp pierde dreptul său; iar potrivit anexei 2 acest articol, dobânditorului unui drept i se poate opune și inacțiunea autorului său.

Prin urmare, în speță, în mod greșit Tribunalul hotărăște că acțiunea intimatului pentru evacuarea recurentului, pretins embaticar, din imobilul asupra căruia cel dintâi a dobândit în 1921, dreptul de embatic, nu este prescriș; pentru că ar fi fost introdusă chiar în anul în care intimatul a dobândit dreptul de embatic, întrucât însăși instanța de fond constată că recurentul pretins embaticar, deține imobilul de peste 10 ani și în acest interval s'au schimbat 7 embaticari, fără a face nici un demers contra lui astfel că, dânsul este în drept a opune noului embaticar și inacțiunea acestor autori ai săi pe temeiul textului de lege precitat.

2. Deși motivarea instanței de fond este greșită în această privință, soluțiunea dată însă în speță pricinii se menține pe temeiul motivului de drept pur, pe care Inalta Curte gășind că reese ca o consecință juridică din însăși constatările instanței de fond, îl poate suplini.

3. Acest motiv de drept pur este că, prescripția pe care recurentul o opune acțiunii în evacuare a noului embaticar este o prescripție extintivă a acțiunii acestuia;

această prescripție însă în speță nu a putut opera, de oarece corlativul ei, prescripția achizitivă a dreptului de embatic din partea recurentului, nu a putut nici ea opera, căci, potrivit prevederilor legiuirii Andronache Donici și art. 515 c. civ. rus cum și jurisprudențelor Senatului oărmuitor rus, dreptul de embatic nu este susceptibil de prescripțiune.

4. Cedarea, după aplicarea legii pentru reforma agrară din Basarabia, a unui drept de embatic, constituit anterior, nu este oprit de această lege, deoarece nu aduce nici o atingere expropriării proprietarului fondului, sau vreunei dispozițiuni de ordine publică, mai ales că și legea prin art. 36 îl favorizează pe embaticar, acordându-i dreptul de a putea fi împroprietar.

5. Comisiunile de expropriere, prevăzute de legea agrară, au competența numai asupra operațiunilor de expropriere nu și în ce privește diferendele de drept civil, cum este în speță evacuarea unui pretins embaticar.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Const. S. Tipei și pe d-l av. E. Mirto în combaterea motivelor de casare, recurentul lipsind și

Deliberând,

Având în vedere că din sentința atacată cu recurs se constată: că intimatul în recurs Ion Parno a cumpărat la 25 Aprilie 1915 prin act trecut în registrul de proprietăți al arhivei Notariatului din Chișinău — dela Ștefan și Ana Ciobanu, dreptul lor de embatic asupra imobilului din Chișinău, suburbia Valea Dicescu, cu consimțământul Primăriei orașului din Chișinău, proprietara celui imobil;

Că numitul, la 17 Iunie acelaș an, a făcut acțiune de evacuare recurentului Ion Vasilache, pentru motivul că nu are nici un drept asupra imobilului, acțiune care i-a fost admisă de prima instanță prin cartea de judecată No. 546/921, confirmată de Tribunal, care se întemeiază, în hotărîre, pe actul notarial citat și pe autoritatea lucrului judecat decurgând din decizia Curții de Apel din Odesa dela 24 Martie 1901, respingând motivele ridicate de recurent că acțiunea lui Ion Parno ar fi prescrișă conform art. 694 c. c. rus, combinat cu art. 1 și 2 al. anexei acestui text și că actul notarial ar fi nul, ca făcut cu călcarea art. 10 din legea agrară a Basarabiei care oprește dela data de 13 Martie 1920 constituirea de embatic;

In ce privește primul motiv astfel formulat:

«Călcarea evidentă și interpretarea greșită a sensului adevărat al art. 694 c. c. rus combinat cu art. 692 acelaș cod și art. 1 și 2 din anexa dela art. 694 c. c. rus, pag. 499;

«Primul motiv de casare a fost dezvoltat în scris în partea primă a concluziilor scrise depuse în ședința dela 8 Aprilie 1922. Am susținut că art. 694 stabilește principiul că toate acțiunile sunt mărginite prin prescripția teritorială de 10 ani, lămurind că, cine în curs de 10 ani nu începe acțiunea își pierde dreptul; Că art. 1 la anexa art. 694, reproducând principiul, adaugă că el se aplică atât în ce privește acțiunile referitoare la averea mișcătoare, cât și în ce privește acțiunile referitoare la averea nemiscătoare, cum e în speță; că, art. 2 la anexa art. 694, tratând despre întreruperea prescripției, stabilește principiul că, dobânditorul dreptului asupra unei averi are numai vremea rămasă dela predecesorul său, pentru a-și valorifica acel drept în justiție; că, art. 692 face aplicarea principiilor de mai sus la materia proprietății; că, principiile de mai sus sânt aplicabile cu atât mai mult în chestiuni de drepturi reale mai puțin absolute ca dreptul de proprietate, cum e în specie dreptul de embatic, pentru că nu există text expres de lege, care să stabilească în materie de embatic, cu excepție dela principiile din art. 694 combinat cu art. 1 și 2 din anexa dela acest articol;

«Tribunalul înlătură susținerile mele, sub cuvânt că vremea de 10 ani trebuie socotită din momentul actului

de cesiune embaticară a lui Ion Parno (14 Mai 1921), vremea anterioară neadunându-se, ceiace este o călcare evidentă a art. 2 la anexa art. 694; mai înlătură susținerile mele sub cuvânt că prescris ar fi dreptul meu de acțiune, dreptul meu al părîntului, care într'un proces nu el este autorul acțiunii, iar nu dreptul de acțiune al lui Ion Parno, reclamantul și ca atare autorul acțiunii, ceiace este o interpretare greșită a art. 694;»

Având în vedere că Trib. prin hotărîrea atacată cu recurs stabilește: că dreptul de participare la avantajele unei proprietăți străine, cum este și embaticul, nu este susceptibil de prescripție, deoarece raporturile embaticare iau naștere dintr'o convenție sinalagmatică, unde o parte cedează folosința bunului în schimbul canonului plătit de cealaltă parte; că, recurentul nu a făcut dovada printr'un act că ar fi fost oare când embatic și că ar fi existat astfel vre un raport de embatic, sau oricare alt raport juridic față de Primăria Orașului Chișinău, proprietara imobilului; că în fine acțiunea intimatului Ion Parno nu este prescrisă, deoarece nu a trecut nici un an dela dobândirea dreptului său de embatic, ci din contră se găsește prescrisă acțiunea recurentului, care a permis în timp de 56 ani, de când zice că stăpânește, să se schimbe 7 embaticari fără a face vre-un demers;

Având în vedere că prin motiv se susține că s'a violat art. 1 și 2 al anexei art. 694, c. c. rus, prin aceia că Tribunalul a socotit că acțiunea lui Ion Parno nu ar fi prescrisă, deoarece a fost intentată în chiar anul când a dobândit dreptul, fără să ție seamă că trebuia să aibă în vedere și inacțiunea autorilor lui, cum prevede legea;

Având în vedere că prin art. 694 c. c. rus se prevede că acțiunile sunt mărginite prin prescripția teritorială de 10 ani și cel ce nu a exercitat o acțiune în acest timp își pierde dreptul său, iar prin anexa textului citat art. 2 se prevede că dobânditorului unui drept i se poate opune și inacțiunea autorilor lui;

Considerând că Tribunalul, pentru a socoti că acțiunea intimatului Ion Parno, nu este prescrisă, se întemeiază, cum s'a arătat pe motivul că ar fi fost introdusă în chiar anul în care a dobândit dreptul de embatic și nu a fost astfel inacțiune din partea lui timp de 10 ani;

Considerând că Tribunalul motivând astfel soluția sa, pentru a respinge prescripția propusă, fără să ție seamă și de regula de drept enunțată, care prevede că trebuie a se avea în vedere nu numai inacțiunea dobânditorului ci și a autorilor lui, se întemeiază pe un motiv de drept greșit;

Considerând că deși motivul este greșit, aceasta nu poate duce la casarea hotărîrei, întrucât soluția dată se găsește justificată în drept și se menține pe un alt motiv de pur drept, pe care Inalta Curte îl poate suplini, întrucât el este o consecință juridică a însăși constatărei făcută de instanța de fond;

Că motivul acesta de drept — și care poate servi de bază legală a hotărîrei, în ce privește respingerea prescripțiunei acțiunei intimatului Ion Parno — este că, prescripția ce se opune acțiunei acestuia și care este o prescripție extintivă, nu s'a putut produce cât timp corelativul ei, prescripția achizitivă a dreptului, nu a operat, cum de altminterlea o constată însăși instanța, care spune că, dreptul de embatic nu este susceptibil de prescripție, atât după legiuirea Andronache Donici cât și după art. 515 c. c. rus și jurisprudența Senatului Ocârmuitor și nu a putut fi dobândit astfel de recurent, și nu numai atât, că, chiar dreptul acestuia la acțiune ar fi prescris, deoarece întot timpul stăpânirii pretinse a tolerat să se schimbe 7 embaticari fără ca să acționeze pe vreunul din ei;

Că dar motivul de recurs este neiniemeiat și nu poate fi ținut în seamă;

In ce privește al doilea motiv de casare astfel formulat:

«Călcare evidentă și interpretarea greșită a sensului adevărat al art. 694 c. c. rus, combinat cu art. 2 și 6 din anexa dela art. 694 c. c. rus, pag. 499—500;

«Al doilea motiv de casare a fost dezvoltat în scris, în partea a doua a concluziilor scrise, depuse în ședința dela 8 Aprilie 1922; Am susținut că art. 6 din anexa dela art. 694 stabilește principiul că, dacă o hotărîre judecătorească nu se execută timp de 10 ani, ea își pierde puterea după regulile prescripției. Deciziunea Curții de Apel din Odesa din 24 Martie 1921, produsă în instanță și aflată la dosar și-a pierdut puterea dela 24 Mai 1911, pentru că autorul meu, în potriiva căruia se obținuse acea deciziune de către au'orii lui Ion Parno, a continuat a stăpâni de fapt imobilul litigios și după 1911, după cum îl stăpânise și înainte de 1901, de mai bine 50 ani;

«Tribunalul, fără a discuta aceste susțineri, se mulțumește a afirma că, în cauză ar fi existând autoritate de lucru judecat, făcând, de astă dată, pe lângă această omisiune și călcare evidentă a texte or citate în enunțarea acestui al doilea motiv de casare;»

Având în vedere că prin acest motiv se susține că, s'a violat art. 694 c. c. rus, combinat cu art. 2 și 6 din anexa acestui articol, pentru că s'a recunoscut autoritatea de lucru judecat deciziunii Curții de Apel Odesa din 24 Martie 1901, care își pierduse puterea, întrucât nu fusese executată timp de 10 ani, contra autorului lui care stăpânea atunci și stăpânise și în urmă;

Având în vedere că, prin art. 6 al anexei art. 694 citat, se prevede într'adevăr că o hotărîre își pierde efectul dacă nu este executată în timp de 10 ani;

Considerând că, textul acesta, declarând fără efect o hotărîre, are în vedere cum este și logic, hotărîrile susceptibile de executare, când cel ce a făcut o acțiune a dobândit un bun sau un drept oarecare, iar nu și atunci când prin hotărîre s'a respins, ca în speță, acțiunea și beneficiarul ei nu are ce executa;

Considerând de altă parte, că decizia s'a prezentat pentru a se învedera oarecari împrejurări folositoare cauzei, între altele că tatăl recurentului se pretindea embaticar și instanța stabilea că a stăpânit prin îngăduința adevăratului embaticar, iar nu că ar constitui lucru judecat, mai eu seamă că nici nu era nevoie de un asemenea motiv, hotărîrea menținându-se pe primul motiv că, intimatul Ion Parno nu a putut pierde dreptul său, cât timp altul, recurentul sau autorii lui, nu l'ar fi dobândit;

Că, dar, nu se poate susține că s'ar fi violat art. 694 anexa VI și nici că s'ar fi săvârșit vre-o omisiune esențială, prin nerăspunderea Tribunalului la o obiecțiune ridicată de recurent în acest sens, deoarece omisiunea instanței asupra acestui punct, cum s'a arătat prin considerentele precedente, nu are un caracter esențial, hotărîrea menținându-se pe alte motive;

Asupra motivului al III-lea de casare:

«Călcare evidentă și interpretarea greșită a sensului adevărat al art. 2 al. 2, 10, 36 din legea de reformă agrară pentru Basarabia, combinate cu art. 1529 și 1384 c. c. rus și 457 c. rus de procedură civilă;

«Acest motiv a fost dezvoltat în scris, în concluziile scrise depuse în ședința dela 23 Februarie 1922. Am susținut că, din momentul votării legii agrare de către Sfatul Țării (27 Noembrie 1918), toate embaticurile au fost desființate în Basarabia, nuda proprietate trecând la Stat, iar dreptul de embatic transformându-se într'un drept eventual de împrietărire în mâinele fostului embaticar; că, desființându-se contractele de embatic, ele, după 27 Noembrie 1918, nu mai pot fi cesionate, pentru că, ceiace nu există, nu se poate cesiona, iar cine nu este proprietar nu mai poate consimți la cesiuni embaticare ca nud proprietar;

«Tribunalul se mulțumește a afirma că, dreptul de improprietărire se poate cesiona, fără a analiza dacă un act constatând o operațiune nepermisă de lege, cum este cesiunea embatică posteroară anului 1918, mai poate subsista ca cesiune de drept de improprietărire;

«Prin acesta s'a călcat art. 1384 prin care se stabilește prin ipiul că cine nu are un drept nu-l poate transmite atât în ce privește proprietatea cât și în ce privește celelalte drepturi reale, cum e în speță dreptul de embatic desființat la 1918 și redus la o simplă eventualitate»;

Având în vedere că, se susține prin acest motiv că, actul notarial din 23 Aprilie 1921, prin care i s'a transmis dreptul de embatic, ar fi nul, întrucât prin legea agrară din Basarabia s'au desființat contractele de embatic și, fiind desființate din 1918 nu se mai putea ceda în 1921, ceiace nu mai avea, violându-se și art. 1384 c. c. rus, prin care se stabilește prin ipiul că cine nu are un drept nu poate să-l transmită;

Având în vedere că, prin actul notarial citat nu s'a constituit vre-un embatic nou posterior legii de expropriere din Basarabia din 1920, ci s'a transmis numai un drept de embatic anterior, rămânând proprietatea asupra Primăriei Orașului Chișinău;

Considerând că, fiind vorba prin acel act de cedarea unui asemenea drept, pe care legea agrară nu'l oprește și care nu aduce vre-o atingere exproprierei proprietarului fondului sau vreunei dispozițiuni de ordin publică, nu poate să fie considerat actul ca nul, mai cu seamă când legea favorizează pe embaticari în sensul că ei pot în virtutea art. 36 să obțină chiar improprietărire pe terenurile supuse embaticului;

Că dar, motivul invocat este neîntemeiat și nu poate fi ținut în seamă;

In ce privește al patrulea motiv de casare:

«Călcareă limitelor de competență, de către instanțele judecătorești ordinare în dauna instanțelor excepționale de improprietărire create de legea agrară basarabeană;

«Acest motiv a fost dezvoltat în scris în concluziile scrise depuse în ședința dela 23 Februarie 1922. Am susținut că, Grigore Prodan, embaticarul din 1909, la 1918 a devenit un simplu locuitor cu dreptul de improprietărire; iar dreptul de improprietărire este o materie specială de competență exclusivă a comisiunilor create de legea agrară; deci nu instanțele judecătorești ordinare se pot pronunța în chestiunile născute din acest drept;

Având în vedere că prin acest motiv se susține că instanțele ordinare nu erau competente să statueze în litigiul de față, ci comisiunile create de legea agrară, pentru că embaticarul din 1909, Gr. Prodan, anul din anterior intimatului I. Priboi, devenise la 1918 prin efectul exproprierei un simplu locuitor cu dreptul la improprietărire, pe care nu l'ar fi putut valorifica decât în fața acelor comisiuni speciale;

Coșiderând că în speță nefiind vorba de o operațiune de expropriere dată în competența comisiunilor create de legea agrară, ci de un diferend de pur drept civil: evacuarea unui pretirs embaticar, și acest din urmă motiv se găsește neîntemeiat și urmază astfel a fi respins recursul făcut de recurentul Ion Vas'ache;

Pentru aceste motive Curtea respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. II

Aud-enț. dela 27 Iunie 1923

Președinția d-lui OSCAR N. NICOLESCU. Președinte

Casa Centrală a Improprietăririi cu M. G. Cantacuzino,
N. Lahovary și alții.

Decizia civilă No. 378

Legea agrară. — Casa Centrală a Improprietăririi. — Dacă poate reprezenta Statul în justiție și în ce privește subsolul terenului expropriat. — Soluție afirmativă.

— Decretul-lege No. 3697/918, 3922/919 și art. 3, 29, 31, 32, 66 din legea agrară.

Din complexul disp. decretului-lege No. 3697/918, 3922/919, art. 29, 31, 32 și 66 din legea agrară, rezultă în mod invederat că pământurile expropriate trec în posesiunea Casei Centrale de Improprietărire, care are administrarea și dispoziți lor și că reprezintă dreptul de proprietate al Statului asupra terenurilor intrate prin expropriere în domeniul lui, precum și dreptul Statului asupra terenurilor expropriabile, de unde consecința că orice acțiune sau contestațiune în justiție pentru păstrarea acestui drept al Statului, fie cu privire la sol, fie cu privire la subsol, care este intim legat de suprafață, nu poate fi exercitat decât de Casa Centrală a Improprietăririi.

În ziua de 27 Iunie 1923, s'a luat în cercetare recursul făcut de Casa Centrală a Improprietăririi în contra deciziunii Curții de Apel Buc. s. IV-a No. 307/922;

Prezente recurenta prin d-l avocat Ștefan Ștefănescu Priboi și intimatii Ministerul Domeniilor prin d-l avocat H. Meitani, M. G. Cantacuzino, N. Lahovary prin d-l avocat Bileurescu, Iorgu Anghel, Dumitru G. Rădoi, G. I. Bisă, Marița C. Rădoi, C. Anghel, N. Rădoi, Ioniță Stan și Nicolae I. Bisă, lipsind ceilalți intimatți.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Al. Radian, pe d-l avocat Ștefănescu Priboi în susținerea recursului și pe d-l avocat Bileurescu în combateri și

Deliberând,

Asupra motivelor 1 și 2 de recurs:

1) «Greșită interpretare a art. 19 din decretul lege 3697 din 1918 și al art. 1 și 3 din decretul lege 3922/919 pentru înființarea Casei Cooperatiei ratificată prin art. 158 din legea agrară din 17 Iulie 1921 și al art. 66 din legea agrară;

«Am susținut înaintea Curții de Apel s. IV a București, că potrivit decretului lege de expropriere 3697/918 și decretului lege pentru înființarea Casei Cooperatiei, ratificată prin legea agrară, Casa Centrală a Cooperatiei a fost creată ca persoană juridică și autonomă pentru a aplica toate dispozițiunile legilor de expropriere și improprietărire potrivit cărora tot terenul expropriat intră în posesia și proprietatea Casei Cooperatiei, care are libera lui dispoziție și folosință putând face orice acte de conservare și administrație, atât față de proprietar cât și față de terți cari ar înălca proprietatea sau posesia terenului expropriat, sol și subsol;

«Că dar o acțiune în justiție referitoare la conservare acestui bun în patrimoniul Statului reprezentat prin Casa Cooperatiei este în atribuția acestei persoane morale autonome, indiferent dacă este vorba de sol sau subsol ele ambele aparținând Statului, deoarece nici un text de lege nu rezervă acest drept unei alte instituțiuni a Statului;

«Curtea deși recunoaște că autonomia și personalitatea juridică a Casei Cooperatiei îi dă dreptul de a sta în justiție singură și fără Ministerul Agriculturii și este posibil ca bunuri de ale Statului să fie date în administrarea și controlul altor instituțiuni, totuși Curtea reduce atribuția Casei Cooperatiei numai la dreptul de a aplica legea agrară și de a vinde lotul să enilor iar nu și la acela de a apăra interesele Statului referitoare la terenurile expropriate care sunt în posesia și folosința Casei Cooperatiei, deoarece este vorba de subsol care aparține Statului și că astfel nu ar avea calitatea de a face contestație la consolidarea concesiunilor terenurilor de sub terenul expropriat;

«Luând astfel, Curtea interpretează greșit art. 19 din decretul lege 3697/918 art. 1 și 3 din decretul lege 3922/919 și art. 66 din legea agrară.

2) «Violarea art. 2 din decretul lege 3697/918 și art. 24

din legea agrară și greșita interpretare a art. 13 din legea organizării Ministerului de Agricultură și Domeniilor din 28 Martie 1909. Am susținut înaintea Curții de Apel s. IV-a că deși două improprietăți sau vânzări în loturi, subsolul terenului expropriat rămâne Statului, totuși deoarece nici un text de lege din decretul lege și din legea agrară nu rezervă administrarea sau conservarea lui unui alt Minister sau alei i sutuți, el fiind legat cu suprafața solului care este în posesia și administrația Casei Centrale a Cooperăției, această instituție, persoană juridică și autonomă are dreptul de a sta în justiție pentru apărarea solului ca și a subsolului și a-l menține în posesia și folosința Statului, a cărui emanațiune este Casa Cooperăției. Că chiar art. 13 din legea de organizare a Ministerului de Agricultură și Domeniilor rezervă și altor servicii administrarea și exploatarea bunurilor Statului ca e ar face obiectul unor legi speciale astfel că atunci când acea instituție are personalitate morală ea singură poate face orice act de administrație referitoare a bunuri ce are în posesia sa. Curtea interpretează greșit susținerile noastre când pretinde că am susținut că direcția proprietății a capacității de a sta în justiție conform art. 13 din lege și mai ales când asimilează Casa Centrală a Cooperăției și Improprietărilor, care are personalitate morală, cu Direcția Proprietății, și violează art. 13 din legea pe organizare a Ministerului nedând nici o interpretare acestui text care dezvoltă drepturile Ministerului de Agricultură și Domeniilor asupra bunurilor Statului afară de acelea cari sunt date în administrarea altor servicii fie prin legea organizării Ministerului, fie prin legi speciale. Că, astfel fiind Curtea interpretează greșit art. 2 din Decretul lege No. 3697/918, 24 din legea agrară și art. 13 din legea organizării Ministerului de Domenii din 27 Martie 1909 când respinge contestația făcută de Casa Cooperăției, ca fără calitate, act de diligență util Statului al cărui reprezentant este necontestat.

Având în vedere că din decizia supusă recursului se constată că la cererea făcută de Nicolae Lahovari de a se consolida un teren petrolifer situat în comuna Florești-Prahova, a făcut contestație, între alții și Casa Centrală a Improprietărilor, cerând a nu se aproba consolidarea pe motiv că terenul a cărui consolidare se cere este expropriabil și lovit de indisponibilitate, în tot ce privește legea agrară de la 1 Februarie 1921 și că, în caz de expropriere, Statul devine proprietarul subsolului acestui teren. Că înaintea Comisiunii de consolidare din Prahova, conștientul a susținut în prim rând că, Casa Centrală a Improprietărilor nu are calitatea de a face contestație la cererea de consolidare, întrucât Ministerul de Domenii este singurul organ al Statului care ar putea să-l reprezinte în justiție în ce privește subsolul;

Că admitând acest mod de a vedea, Comisiunea a admis cererea de consolidare și a respins contestația Casei Centrale a Improprietărilor, ca fiind făcută fără calitate, prin hotărârea cu No. 48/922, corfiată în apel prin decizia supusă recursului cu No. 307/922, a Curții de apel din București s. IV-a.

Având în vedere că pentru a respinge contestația Casei Centrale a Improprietărilor, instanța de fond motivează că după Decretele legi relative la expropriere pentru cauză de utilitate națională și după legea agrară din Iulie 1921, subsolul pământului expropriat pentru cultură rămâne proprietatea Statului; că Decretul lege care a creat Casa Centrală de Improprietărire, a înființat-o ca o instituțiune autonomă, cu o personalitate juridică distinctă de Ministerul Agriculturii și Domeniilor și i-a dat în atribuțiunile ei numai de a aplica legea agrară făcând toate operațiunile de expropriere și improprietărire; că din nici un text de lege nu rezultă că s'a dat în administrarea Casei Centrale a Improprietărilor, subsolul terenurilor expropriate pentru cauză de utilitate națională, că nefiindu-i conferită o asemenea atribuțiune, ea nu are calitate de a face contestațiune;

Considerând că după Decretul lege No. 3697/918,

edictat pentru aplicarea art. 19 al. V din constituțiune, privitor la expropriere pentru cauză de utilitate națională, și ratificat prin art. 158 din legea agrară, dela 17 Iulie 1921, pământul expropriat trece în proprietatea Statului, care-l vinde în loturi la sătenii muncitori de pământ, în scop de a spori întinderea proprietății rurale țărănești; că art. 19 din acest decret lege înființează pentru aplicarea dispozițiunilor ce cuprind și alte legi speciale de improprietărire, Casa Centrală a Bancilor Populare și Cooperativelor sătești, ca o instituțiune autonomă pe lângă Ministerul Agriculturii și Domeniilor, sub denumirea de Casa Centrală a Cooperăției și Improprietărilor, având personalitatea juridică; Că Decretul lege No. 3922/919, ratificat deasemenea prin art. 158 din legea agrară, determină atribuțiunile acestei instituțiuni, arătând că ea are de scop, între altele, de a conduce și executa lucrările de expropriere a terenurilor rurale și improprietărire sătenilor, potrivit legilor de expropriere și improprietărire; că după dispozițiunile art. 27 din Decretul lege No. 3696/918, a art. 29, 31, 32 și 66 din legea agrară, Casa Centrală a Cooperăției și Improprietărilor ia măsurile pentru operațiunile de parcelare a terenurilor expropriate și vinderea lor către țărani, că bunurilor mici și tot pământul cultivabil, cari sunt proprietatea Statului trec în administrația Casei Centrale, spre a fi întrebuințate la improprietărire, la înființare de pășuni comunale sau la alte scopuri de inte general, economic și cultural; că această Casă Centrală poate vinde prin bună învoială sătenilor atât bunurile mici cari sunt proprietatea Statului, cât și suprafețele de pământ expropriate, cari prin natura lor nu sunt proprii pentru improprietărire sau pentru pășune, că dreptul de preemțiune al Statului la cumpărarea conacelor moșilor expropriate, precum și al moșiilor în corpuri întregi dela 50 hectare în sus se exercită de Casa Centrală, căreia trebuie notificată orice vânzare pentru a fi definitivă; că până la parcelarea și vânzarea terenului, pământul expropriat poate fi dat sătenilor în arendă de Casa Centrală;

Considerând că din complexul acestor dispozițiuni rezultă în mod invederat că pământurile expropriate trec în posesiunea Casei Centrale de Improprietărire; că aceasta are administrarea și dispoziția lor și că reprezintă dreptul de proprietate al Statului asupra acestor terenuri intrate prin expropriere în domeniul lui, precum și dreptul Statului asupra terenurilor expropriabile cari, conform art. 3 din legea agrară, sunt lovite de indisponibilitate în ce privește aplicarea acestei legi, de unde consecința că orice acțiune sau contestațiune în justiție pentru păstarea acestui drept al Statului, fie cu privire la sol, fie cu privire la subsol care este intim legat de suprafață, nu poate fi exercitat decât de Casa Centrală;

Considerând că dacă art. 2 din Decretul lege No. 3697 din 1918 și art. 24 din legea agrară dispun că subsolul pământului expropriat pentru cultură rămâne proprietatea Statului, această dispozițiune, însă, nu are de obiect decât de a stabili că săteanul care se improprietărește devine proprietar numai al suprafeței terenului; că, dar, nu se poate deduce din acele texte că Ministerul Agriculturii și Domeniilor reprezintă Statul în justiție cu privire la subsolul terenului expropriat;

Considerând deasemenea, că nu se poate trage nici un argument în sens contrariu din art. 13 din legea asupra organizării Ministerului Agriculturii și Domeniilor, după care direcțiunea Proprietății urmărește toate rezultatele dat de legile anterioare de improprietărire și vânzare a bunurilor Statului, căci Decretul Lege de improprietărire și legea agrară au derogat implicit dela regula stabilită de acest art. 13;

Considerând, în speță, că instanța de fond judecând

că recurența nu are calitatea de a face contestațiune la cererea de consolidare a lui Nicolae Lahovari a violat articolele de mai sus din Decretele legi No. 3697/18 și 3922/19 și din legea agrară, dându-le o interpretare greșită și a pronunțat o decizie casabilă;

Că, motivele de casare fiind fondate, decizia supusă recursului urmează a fi casată, trimitându-se afacerea la o altă Curte de Apel, spre o nouă judecare;

Având în vedere și cererea recurenței de a i se acorda cheltueli de judecată, pe cari, apreciind, Curtea le fixează la suma de una mie lei;

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul etc.

INALTA CURTE DE CAS. și JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 1 Iunie 1921

Președinția d-lui V. ROMNICEANU, Prim-Președinte
Uniunea Obștelor și Cooperativelor din Jud. Ilfov cu D. A. Cosmetti
Decizia No. 472 bis *)

Incompetență. — Incompetența de ordine publică a instanței. — Poate fi ridicată direct la Casație și chiar din oficiu, când nu comportă verificări de fapt. — Art. 109 pr. c.

Camera arbitrală. — Membri. — Președinte. — Investirea cu această calitate. — Alegere. — Rea constituire a instanței când președintele a fost numit. — Art. 5, 6, 25 din legea Camerelor de comerț și industrie și art. 48 legea burselor.

1. *Potrivit art. 109 pr. c., incompetența de ordine publică a instanței de judecată putând fi invocată pentru întâia oară chiar la Casație, iar Curtea fiind în drept a o ridica din oficiu, dacă cercetarea ei nu comportă o verificare a elementelor de fapt, rămâne fără interes dacă motivul de casare, formulat de parte în această privință a fost depus în termen sau nu.*

In speță chestiunea constituirii instanței de fond nu reclamă nici o verificare de fapt, căci din însuși cuprinsul deciziei atacate reiese că ea a fost dată de o Comisie arbitrală, iar nu de o Cameră arbitrală.

2. *Dacă Camera arbitrală a fost prezidată de o persoană căreia i s'a atribuit calitatea de membru și vicepreședinte interimar al Camerei, nu prin alegere, ci prin act de dispoziție din partea puterii executive, Camera a fost ilegal constituită și deciziunea sa este casabilă, de oarece membrii Camerei de comerț inclusiv Președintele ei, nu sunt investiți cu această calitate, deci nu sunt competenți a judeca sau prezida în Camera arbitrală, decât dacă au fost aleși conform legii, iar nu numiți de guvern.*

Curtea,

Având în vedere că recurența a invocat motivul de casare bazat pe reaua constituire a instanței de fond, iar intimatul a obiectat că acest motiv, deși de ordine publică, trebuia depus în termenul cerut de art. 39 din legea Curții de Casație, care nu face nici o distincțiune și că această Inaltă instanță nu ar putea să se desizesse de motive de casare, de orice natură ar fi ele, cari nu au fost propuse de partea recurentă în termen;

Considerând că după art. 109 pr. civ., incompetența de ordine publică a instanței se poate invoca pentru prima oară înaintea Curții de Casație și că această

Inalta Curte este în drept să ridice din oficiu excepțiunea, oridecâteori cercetarea ei nu comporta o verificare a elementelor de fapt;

Considerând că în speță chestiunea constituirii instanței de fond nu reclamă nici o verificare de fapt, deoarece din însuși cuprinsul deciziei atacate se constată că această deciziune a fost dată de o comisiune arbitrală, iar nu de o Cameră arbitrală prevăzută de legea de organizare a acestei instanțe de judecată;

Că, astfel fiind, Curtea găsește că este necesar a se pune în discuțiunea părților această chestiune de ordine publică de a se ști, dacă comisiunea mai sus numită a avut competența, după legea burselor și a Camerilor de Comerț, să judece afacerea dintre părțile în litigiu;

Că, față de aceste considerațiuni, rămâne fără interes a se mai cerceta dacă motivul de casare al recurentului, întemeiat pe aceeași excepțiune de ordine publică a fost depus sau nu în termen;

Pentru aceste motive, Curtea acordă părților cuvântul în fond asupra temeiniciei motivului de casare referitor la reaua constituire a instanței de fond;

Atât părțile cât și d-l Procuror-general se referă, în ce privește fondul motivului de rea constituire a instanței de judecata Curții, recurentul cerând cheltueli.

Curtea,

Asupra acestui motiv:

«Rea și ilegală constituire a Camerei arbitrale de conciliații de pe lângă Bursa Brăila. D-l St. Bratu, care a prezidat nu avea calitatea, nu putea trage la sorți pe membrii arbitrii și nici a judeca. Violarea art. 48 din legea inst. Burselor din 14 Iunie 1913.

«Violarea art. 5, 14 și 25 din legea organică a Camerei de Comerț.

«Camera de comerț este o instituție autonomă electivă. Membrii cari o compun se aleg din 3 în 3 ani de un corp electoral special. Președintele și vice-președintele Camerei de Comerț, sunt aleși dintre membrii camerei de comerț tot pe trei ani. Camera de comerț se înoște prin alegeri înainte de expirarea mandatului, ele nu sunt disolvabile.

«Camera de comerț din Brăila a fost disolvată contra legii prin decizia ministrului de comerț No. 81020 din Noembrie 1920 și înlocuită cu o comisiune interimară. În această comisie interimară d-l St. Bratu a fost numit vice-președinte.

«Legea organizării Camerei de comerț neprevăzând disolvarea și nici instituirea de comisie interimară, principiul fiind că corpurile autonome electivă nu pot fi disolvate pe cale administrativă când legea organizării nu prevede disolvarea, numirea d-lui St. Bratu ca vice-președinte al comisiunii interimare nu-i dă calitatea de a prezida și a fi judecător în camera arbitrală, căci acolo prezidează și judecă președintele sau vice-președintele Camerei de comerț, aleși conform legii, nu președintele sau vice președintele unei comisiuni numită pe cale administrativă».

Având în vedere că după art. 48 din legea burselor de comerț, Camera arbitrală și de conciliațiune se prezidează în toate cazurile supuse judecării sale, de către președintele Camerei de comerț locale sau în lipsa acestuia de un membru al acestei Camere, desemnat de dânsa;

Având în vedere că membrii camerei de comerț inclusiv președintele ei, nu sunt investiți cu această calitate și prin urmare nu sunt competenți de a prezida camera arbitrală, de cât dacă au fost aleși de un corp electoral special în conformitate cu art. 5, 6 și 25 din legea Camerilor de comerț și industrie;

Că, în speță, se constată din actele dosarului de fond că pentru judecarea pricinii adusă în recurs, camera arbitrală a fost prezidată de o persoană, căreia i s'a atribuit calitatea de membru și vice-președintele interimar al Camerei de comerț, nu prin alegerea din partea corpului electoral prevăzut de citatele articole, ci printr'un act de dispozițiune al puterii executive,

*) Dată în divergență.

căreia nici un text de lege nu-i dă dreptul de a numi sau desemna fie chiar și temporar pe membrii Camerilor de comerț;

Că, în atare caz, Camera arbitrală a fost ilegal constituită și deciziunea sa urmează să fie casată pentru acest motiv fără a se mai discuta și celelalte motive de recurs;

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și aprensi;

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul și casează.

CURTEA DE APEL CONSTANȚA

Audiența dela 10 Octombrie 1923

Președinția d. lui AL. THEODORESCU, Președinte

Iani Mastalos cu Moise Taler

Decizia civilă No. 1325

Comerciant mobilizat sau refugiat, proprietar al unei prăvălii, cumpărate după război. — Dacă poate evacua pe chiriașul său pe baza § 5 din legea dela 6 Aprilie 1923 ?

Paragraful 5 din legea dela 6 Aprilie 1923 dă dreptul numai proprietarilor, cu prăvălii, cari au fost mobilizați pe front sau refugiați, foști comercianți, ca să se poată muta în prăvălia lor, cu obligația de a exercita în această prăvălie, ei sau familiile lor, comerț pe propriul lor cont.

Prin urmare, rezultă atât din cuprinsul lezei cât și din desbaterile din Senat, cu ocazia votării lezei, că comerciantul trebuie să fi avut calitatea de proprietar al prăvăliei la epoca când a fost mobilizat sau refugiat, iar nu să fi dobândit în urmă dreptul de proprietate asupra prăvăliei, spre a putea cere evacuarea chiriașului său.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Iani Mastalos, din Tulcea în contra ordonanței prezidențiale cu No. 11 din 17 Iulie 1923 a Tribunalului Tulcea, prin care s'a admis acțiunea intentată de Moise Taler, prin petiția înregistrată la No. 14621 din 1923, și a fost obligat apelantul Iani Mastalos să evacueze prăvălia din strada Ștefan cel Mare No. 64, din orașul Tulcea, pe care intimatul Moise Taler a cumpărat-o la 14 Octombrie 1921 dela Sava I. Maslaev;

Având în vedere susținerile apelantului, obiecțiunile intimatului și actele aflate la dosar;

Având în vedere că, prin acțiunea intentată de intimatul Moise Taler contra apelantului Iani Mastalos, se cere evacuarea acestuia din prăvălia din strada Ștefan cel Mare No. 64 din orașul Tulcea, pe care intimatul a cumpărat-o dela Sava Maslaev la 14 Octombrie 1921;

Că intimatul Moise Taler își întemeiază cererea sa pe dispozițiunile aliniatului ultim de sub paragraful 5 al lezei din 6 Aprilie 1923, privitoare la prelungirea contractelor de închiriere, susținând că dânsul a fost comerciant înainte de război la Babadag și acum în orașul Tulcea, și că a fost mobilizat în timpul războiului;

Că, la aceasta, apelantul Iani Mastalos obiectează, între altele, că reclamantul Moise Taler a devenit proprietar al acelei prăvălii la 14 Octombrie 1921, adică după război, și că reclamantul Moise Taler nu a fost înainte de război comerciant în orașul Tulcea, ci la Babadag, unde a exercitat, și exercită și acum, în asociație cu alți doi frați ai săi, comerțul de cârciumă, coloniale, cereale și împrumuturi pe ipoteci;

Având în vedere dispozițiunile aliniatului ultim de sub paragraful 5 din legea dela 6 Aprilie 1923, după

care proprietarii de imobile, cu prăvălii, cari au fost mobilizați pe front sau au fost în refugiu, foști comercianți, se pot muta în prăvălia lor, cu obligațiunea de a exercita în această prăvălie, ei sau familiile lor, comerț pe propriul lor cont;

Considerând că din simpla citire a acestui text de lege rezultă într'un mod evident că este vorba de proprietarul de prăvălie care a fost mobilizat ori refugiat, că deci, pentru a putea cere evacuarea chiriașului, trebuie ca mobilizatul ori refugiatul să fi avut calitatea de proprietar la epoca când a fost mobilizat ori refugiat, iar nu să fi dobândit în urmă dreptul de proprietate asupra prăvăliei a cărui evacuare o cere;

Că această idee rezultă și din desbaterile parlamentare ce au avut loc la Senat cu ocazia propunerii și votării acestui amendament, care formează aliniatul ultim de sub paragr. 5;

Că, în adevăr, scopul legiuitorului a fost să se dea putință foștilor comercianți, cari și-au pierdut prăvălia din cauza războiului, să și recapete „prăvălia lor“, adică aceea în care ei au exercitat comerțul mai înainte, spre a nu fi nevoiți după război să facă comerț plătind chirie în altă parte, ceea ce evident ar fi fost inechitabil;

Că nu se poate trage un argument contrar din dispozițiunea lezei după care proprietarul unui imobil cu mai multe prăvălii poate fi obligat a se muta într'o altă prăvălie a imobilului său, desemnată de justiție, iar nu chiar în aceeași prăvălie pe care o ocupase înainte de război, pentru că prin această dispoziție excepțională, creiată numai pentru cazul proprietarului cu mai multe prăvălii în același imobil, legiuitorul în sollicitudinea și grija permanentă ce are pentru chiriași, a voit să pună pe chiriaș la adăpost de a putea fi stingerit în folosința sa de proprietarul care ar avea de unde să se îndestuleze, conciliind astfel ambele interese;

Că tocmai acest caz excepțional confirmă regula că în toate celelalte cazuri, când adică proprietarul are numai o singură prăvălie, el trebuie să se mute în chiar prăvălia ce ocupase mai înainte;

Considerând că, în speță, este constant în fapt și necontestat că Moise Taler a devenit după război proprietarul prăvăliei a cărei evacuare o cere, și că dânsul nu a exercitat nici un comerț înainte de război în orașul Tulcea, ci la Babadag, în tovărășie cu alții;

Considerând că, dacă atunci când este vorba de o casă de locuință, legiuitorul a permis evacuarea chiriașului, indiferent de data când proprietarul a dobândit imobilul, destul să fi devenit proprietar până la 27 Martie 1923 (data depunerii lezei la Senat), nu tot așa este în cazul proprietarilor de prăvălii, unde există o dispozițiune specială în lege, în care nu se mai spune că este indiferent de data când a devenit proprietar;

Că fiind vorba de un caz cu totul diferit și de o materie nouă în care nu se legiferase până aci, nu ne putem referi prin analogie la o altă dispozițiune străină speței ce ne preocupă, întru cât în ce privește pe proprietarii de prăvălii, legiuitorul nu a mai voit să acorde dreptul de evacuare de cât numai proprietarului care a fost mobilizat ori refugiat, adică numai proprietarilor dinainte de război, dând astfel o aplicațiune cu totul restrânsă acestei dispozițiuni;

Că nu poate fi asemănare între un caz și altul este că la evacuarea casei de locuință, se oferă în schimb chiriașului locuința proprietarului, drept care nu a fost conferit chiriașului unei prăvălii în cazul evacuării sale;

Considerând că fiind stabilit în speță că intimatul Moise Taler a devenit proprietarul prăvăliei în discuție la 14 Octombrie 1921, prin cumpărarea ei dela Sava Maslaev, urmează că dânsul nu se găsește în cazul și condițiunile prevăzute de aliniatul ultim de sub para-

graful 5 din legea dela 6 Aprilie 1923, pentru a putea cere evacuarea chiriaşului pe care l'a găsit în prăvălie atunci când a dobândit acest imobil;

Că astfel fiind, apelul făcut de chiriaşul Iani Mastalos este întemeiat şi trebuie să fie admis, urmând a se respinge ca nefondată acţiunea pentru evacuare, intenţată contra sa de către intimatul Moise Taler;

Văzând şi cererea de cheltueli de judecată, pe cari Curtea apreciind le fixează la suma de cinci sute lei, pe temeiul art. 140 şi 146 pr. civilă;

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier R. C. Benişache, Curtea, admite apelul, etc.

(ss) *Al. Theodorescu, Remus C. Benişache, N. N. Papadat*

Grefier (ss) *M. Buiuc.*

TRIBUNALUL ILFOV, SECŢIA III Civ. Corecţ.

Audienţa dela 28 Decembrie 1922

Preşedinţia d-lui ŞTEFAN P. MIHĂILEANU, Judecător

Aurel Petruţ cu Societatea anon. Fabrica de bere „Luther“

Sentinţa No. 1117

Ordonanţă prezidenţială. — Art. 66 bis pr. civ. — Dacă se poate recurge la calea ordonanţei prezidenţiale atunci când fondul dreptului este dedus în judecata instanţei pe cale principală. — Soluţie afirmativă. — Când se determină competenţa instanţei.

1. *Intrucât numai urgenţa cu care se reclamă luarea unei măsuri provizorii pentru conservarea unui drept şi paguba ce ar rezulta prin neluarea acelei măsuri de îndată sunt singurele condiţiuni care determină utilizarea căei procedurale a art. 66 bis pr. civ., fără ca legiuitorul să mai ceară vre-o altă condiţiune, sau să limiteze cazurile în care se poate recurge la această cale, urmează că faptul că rezolvarea fondului dreptului este dedusă pe cale principală în judecata instanţei nu împiedică utilizarea căei procedurale a art. 66 bis pr. civ., — care nu se ocupă de fondul dreptului, ci numai de luarea unor măsuri provizorii de conservarea lui, — din moment ce urgenţa şi pericolul întârzierii sunt constatate.*

2. *Chiar dacă în momentul rezolvării cererei de referé tribunalul se pronunţase asupra fondului dreptului a cărui conservare se urmăreşte prin cererea de referé, dedus în judecata sa pe calea dreptului comun, desesizându-se astfel de fondul afacerii, el rămâne competent să rezolve cererea de referé, din moment ce la data introducerii cererei de referé, — când se determină competenţa instanţei, — el era instanţa competentă să rezolve acea cerere, deoarece la acea dată fondul dreptului nu fusese încă judecat.*

S'au ascultat d-nii avocaţi I. Al. Vasilescu din partea apelantului şi I. Gr. Perieţeanu din partea intimatului.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut prin petiţiunea înreg. la No. din 11 Decembrie 1922, de către Aurel Petruţ domiciliat în Bucureşti str. Barierei No. 41 în contra ordonanţei prezidenţiale cu No. 19473/922 prin care s'a admis cererea făcută, prin petiţiunea înreg. la No. 26436/922 de către intimata Societatea anonimă Fabrica de bere «Luther», cu sediul în Bucureşti, şoseaua Basarab No. 46;

Având în vedere actele şi lucrările din dosar cum şi concluziunile orale ale părţilor;

Având în vedere că prin petiţiunea înreg. la No. 26436 din 5 Octombrie 1922 intimata Societatea anonimă Fabrica de bere «Luther» a cerut ca, pe baza art. 66 bis pr. civ., să se dea o donanţă prezidenţială prin care să se ordone apelantului Aurel Petruţ ca să evacueze de îndată imobilul societăţii din Bucureşti, şoseaua Basarab No. 46 răspunzând în str. Barierei No. 41, pe care îl deţine fără nici un titlu întrucât dreptul societăţii de a se folosi de acest imobil, pe

care apelantul l'a ocupat în calitate de fost director al fabricii, este periclitat dacă nu se ia această măsură de urgenţă, pe deoparte pentru că noul director al fabricii este nevoit să locuiască în afară de fabrică, iar pe de altă parte pentru că apelantul Aurel Petruţ, împiedică pe societatea apelantă să facă la acest imobil lucrările de construcţiune de care are nevoie pentru bunul mers al fabricii;

Având în vedere că prin ordonanţa prezidenţială cu No. 19473/922 admitându-se cererea societăţii intimatului s'a ordonat apelantului Aurel Petruţ ca să evacueze de îndată încăperile ce ocupă în imobilul reclamantei din Bucureşti, şoseaua Basarab No. 46 răspunzând în str. Barierei No. 41;

Având în vedere că apelantul susţine că greşit s'a dat de către d. Preşedinte al acestui Tribunal această ordonanţă prezidenţială: 1) pentru că nu s'a dovedit urgenţa, care este elementul esenţial al art. 66 bis pr. c. şi al 2), pentru că conflictul judiciar dintre apelant şi intimată nu numai că a fost dedus în judecata instanţelor după dreptul comun, dar a intervenit şi o hotărâre supusă căilor ordinare de atac ceea ce exclude posibilitatea de a mai recurge la art. 66 bis procedura civilă;

În ce priveşte primul motiv de apel bazat pe lipsa de urgenţă:

Având în vedere că din actele aflate la dosar se constată în fapt următoarele:

La 28 Iulie 1919 cu contractul autentificat de Trib. Ilfov secţia notariat la No. 15522/919 apelantul Aurel Petruţ este angajat de administratorul sechestru al Societăţii intimatului. — întrucât aceasta la acea dată era pusă sub administraţia justiţiei, — ca director al fabricii pe timp de zece ani cu începere dela 1 August 1919 — 1 August 1929, cu un salariu lunar de 2000 lei, 4% tantieme din venitul brut al încasărilor, cum şi locuinţă în fabrică, luminat şi serviciu.

La 24 Aprilie 1920, după cum rezultă din sentinţa cu No. 744/921 a Tribunalului Ilfov secţia I com., societatea intimată fiind scoasă de sub administraţia justiţiei şi fiind repusă de adunarea generală, vechea administraţie în capul Societăţii, apelantul este concediat din postul de director al fabricii, punându-i-se în vedere să părăsească locuinţa din fabrică;

Cum prin actul de angajament, societatea se obligase ca în caz de concediere intempestivă din serviciu a apelantului să i plătească acestuia cu titlu de clauză penală suma de 250.000 lei, apelantul Aurel Petruţ, odată concediat, porneşte acţiune în contra societăţii pentru a fi obligată să-i plătească între altele şi această sumă de 250.000 lei cu titlu de clauză penală pentru concedierea sa intempestivă, acţiune care i se admite prin sentinţa cu No. 744 din 3 Decembrie 1921 a acestui Tribunal s. I com., iar pe de altă parte se adresează Comisiunii de arbitri de pe lângă judecătoria ocol. 3 Buc., cerând să i se fixeze chiria ce urmează să o plătească societăţii pentru locuinţa ce o ocupa, acţiune ce i a fost respins prin hotărârea No. 520 din 19 Octombrie 1921 pe motiv că, întrucât locuinţa din fabrică o ocupa ca un accesoriu al salariului său de director, din moment ce a fost concediat din serviciu nu mai are nici un titlu ca să deţină mai departe locuinţa din fabrică şi nu i se poate fixa vre-o chirie;

Cum apelantul, deşi fusese concediat din serviciu şi deşi i se pusese în vedere încă dela 24 Aprilie 1920 să părăsească locuinţa din fabrică, continua totuşi să ocupe mai departe această locuinţă, la 31 August 1921 societatea îl chiamă în judecată pentru a fi obligat ca să evacueze încăperile ce le ocupă în fabrică, ca unul ce nu mai avea nici un drept să se folosească de acele încăperi;

În urma autorizaţiunii cu No. 218 B. din 27 Iunie 1922 a Primăriei Capitalei, Fabrica de bere «Luther» începând lucrările pentru suprapunerea unui etaj la imobilul din strada Barierei 41, în care apelantul continua să locuiască, acesta, la 29 Septembrie 1922, îi adresează o somaţiune, prin care o invită ca în termen de 24 ore dela primirea somaţiunii sau lăsarea ei la domiciliu să ridice schelele ce le instalase în vederea construirii aceluia etaj, fapt care determină societatea ca să se adreseze justiţiei pe calea art. 66 bis pr. civ. pentru a obţine expluzarea mai urgentă a apelantului din acel imobil, întrucât acţiunea introdusă în acest scop pe calea dreptului comun nu fusese încă soluţionată;

Considerând că întrucât din actul de angajament se con-

stată că apelantului Aurel Petruț i se impusese obligațiunea să locuiască în încăperile ce i se pusese la dispoziție în chiar coprinul fabricii, pentru ca supravegheria personalului să fie continuă și directă, și cum apelantului Aurel Petruț continuă să ocupe aceste încăperi cu toate că a fost concediat din postul de director și cu toate că a acționat societatea ca să-i plătească cu titlu de clauză penală suma de 250 000 lei pentru această concediere intempestivă, acțiune ce i-a și fost admisă de secțiunea I com. a acestui Tribunal, împiedicând astfel pe noul director de a putea locui în fabrică, încât și acesta să poată exercita o supraveghere continuă și directă asupra personalului fabricii, și întrucât în urma intențării de către societate a acțiunii în evacuare pe calea dreptului comun în contra apelantului, acesta a împiedicat societatea să execute la imobilul ce continuă încă să-l ocupe, lucrările de construcțiune de care acesta are nevoie pentru bunul mers al fabricii, există urgența pentru a se putea recurge la calea procedurală a art. 66 bis pr. civ., dreptul de folosință imobilului de către societate așa cum dictează interesele fabricii, fiind păgubit pe fiecare zi prin întârziere;

Că astfel fiind motivul acesta de apel este nefondat;

În ce privește cel de al doilea motiv de apel că întrucât conflictul judiciar dintre apelant și intimată nu numai că a fost dedus în judecata instanțelor după dreptul comun, dar a intervenit și o hotărâre supună căilor ordinare de atac, nu se mai poate recurge la procedura art. 66 bis pr. civ.;

Considerând că deși se constată în fapt că mai înainte de a recurge la calea procedurală a art. 66 bis pr. c. pentru a obține evacuarea apelantului din imobil, societatea intimată s'a adresat în același scop acestui tribunal, pe calea dreptului comun și deși posterior cererii de a i se acorda ordonanța prezidențială și anterior obținerii acestei ordonanțe, acest Tribunal secțiunea IV-a, s'a și pronunțat asupra acțiunii introduse pe calea dreptului comun, admitând acțiunea societății și ordonând evacuarea paritului Aurel Petruț pe ziua de 30 Noembrie 1922, data pronunțării sentinței, — sentință care de altfel a fost opozată de către apelant, făcând astfel ca efectele ei să înceteze până la data rezolvării opozițiunii, — totuși întrucât numai urgența cu care se reclamă luarea unei măsuri provizorii pentru conservarea unui drept și paguba ce ar rezulta prin neluarea acelei măsuri de îndată, sunt singurele condițiuni care determină utilizarea căiei procedurale a art. 66 bis pr. civ., fără ca legiuitorul să mai ceară vreo altă condițiune, sau să limiteze cazurile în care se poate recurge la această cale, urmează că faptul că rezolvarea fondului dreptului este dedusă pe calea principală în judecata instanței nu împiedică utilizarea căiei procedurale a art. 66 bis pr. civ., — care nu se ocupă de fondul dreptului, ci numai de luarea unor măsuri provizorii de conservarea lui, — din moment ce urgența și pericolul întârzierii sunt constatate, condițiuni ce s'a arătat mai sus că sunt întrunite în speța noastră;

Că în ce privește obiecțiunea apelantului că întrucât acest Tribunal s. IV-a, care a fost sesizat cu judecarea fondului litigiului pe calea dreptului comun, s'a desesizat de fondul afacerii, — deoarece s'a pronunțat asupra lui prin sentința cu No. 1095 din 30 Noembrie 1922, prin care s'a admis acțiunea societății intimată ordonându-se apelantului să evacueze imobilul pe ziua pronunțării sentinței, — prezidentul acestui tribunal nu mai era competent la data de 6 Decembrie 1922 când a pronunțat ordonanța prezidențială să ia măsuri pe această cale, din moment ce nici tribunalul nu mai era competent să tranșeze fondul litigiului la acea dată, ea este nefondată, întrucât pe de o parte la data de 4 Octombrie 1922 când se cerea darea ordonanței prezidențiale tribunalul nu se pronunțase încă asupra fondului afacerii, iar pe de alta, prin petiția înreg. la No. 31540 din 9 Decembrie 1922 acea sentință fiind opozată de către apelant, opoziție ce nu a fost încă rezolvată, fondul afacerii se găsește pendinte și astăzi înaintea tribunalului, așa încât atât la data introducerii cererii de referé, — când se determină competența instanței, — cât și astăzi când acea cerere se judecă în apel, tot tribunalul este competent să judece fondul afacerii;

Iar în ce privește obiecțiunea apelantului că întrucât cererea de execuție provizorie a sentinței dată de acest Tribunal secțiunea IV-a cu ocazia judecării fondului litigiului

dintre părți a fost respinsă a admite că s'ar putea încuviința pe cale de ordonanță prezidențială evacuarea apelantului ar însemna că societatea intimată să poată obține pe calea referéului ceea ce i-a fost refuzat pe calea dreptului comun, ceea ce ar atinge autoritatea celor judecate prin sentința dată asupra fondului, ea este inexactă în fapt, întrucât din examinarea acelei se tințe se constată că execuția provizorie nu a fost respinsă ca nefondată sau ca inadmisibilă, ci din contra tribunalul arată în considerentele sale că este în drept a o acorda, dar o respinge totuși ca neregulat făcută, întrucât nu a fost cerută prin acțiune, ci verbal în instanță, așa că efectele ordonanței prezidențiale nu contrazic întru nimic sentința dată asupra fondului;

Că și acest al doilea motiv de apel fiind astfel nefondat și cum apelantul nici măcar nu invoacă vreun titlu pentru a putea continua mai departe să locuiască în imobil, iar titlul de chirie, pe care l-ar fi dobândit dela societate după ce a fost concediat din servii și pe care l-a invocat în ședința dela 26 anuar 1922 înaintea acestui Tribunal secția IV-a cu ocazia judecării fondului, nefiind constatată prin vreun act emanat dela intimată, el nu are aparentele unui titlu care să justifice menținerea sa provizorie în imobil, apelul este nefondat și urmează să fie respus ca atare;

Pentru aceste motive redacte de d-l judecător de ședință Ștefan P. Mihăileanu, respinge apelul..

(ss) Ștefan P. Mihăileanu, Alexandru Rășcanu.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA II Civ. Corect.

Audienți dela 13 Iulie 1923

Președinția d-lui C. C. ZĂTREANU, Jad. de ședință

D-na Demetra Elena Moior Sara Nicolae cu Casa Centrală a Asigurărilor Sociale

Sentința civilă No. 665

Sucesiune. — Dreptul de succesiune al soțului supraviețuitor. — Dacă a fost ridicat prin legea asupra impozitului progresiv pe succesiuni. — Art. 2 și 4 din legea dela 1921 asupra impozitului progresiv pe succesiuni și art. 678 și 684 c. civ.

Art. 4 din legea asupra impozitului progresiv pe succesiuni nu a abrogat dispozițiunile art. 679 c. civ., ci numai limitează vocațiunea de a moșteni a rudelor, a succesibililor legitimi numai până la al IV-lea grad inclusiv.

Dacă legiuitorul ar fi desființat dreptul de succesiune al soțului supraviețuitor, în mod fatal ar fi abrogat și art. 684 c. civ., adică dreptul de moștenire al văduvei sărace.

Această intenție a legiuitorului reesă atât din debaterile parlamentare, cât și din tabloul de impuneri al succesiunilor la taxa de înregistrare după gradul de înrudire unde aşază în categoria I-a pe descendenții în linie directă și pe soți, pe care îi impune la taxe mai mici.

S'au ascultat d-l avocat S. Postelnicu din partea reclamantei și d-l avocat Slave Avramescu din partea părâtei.

Tribunalul,

Asupra prezentei cereri, ascultând pe părți în susțineri și văzând actele dela dosar;

Având în vedere că în fapt se constată următoarele: În Septembrie 1921 moare abintestat Maiorul Sara Nicolae și nu lasă nici un fel de moștenitori de sânge;

Soția legitimă a acestuia, d-na Demetra E. Maior Sara N. în calitate de unică moștenitoare, reclamă pe cale contencioasă și contradictoriu cu Ministerul de Finanțe, și cu Casa Centrală a asigurărilor sociale, succesiunea defunctului său soț, în conformitate cu dispozi-

țiunile art. 679 c. c., cerând Tribunalului să ordoneze trimiserea d-sale în posesiunea averii rămase în urma defunctului;

Pe de altă parte, Casa Centrală a asigurărilor sociale, cere și ea succesiunea defunctului Maior Sava Nicolae că având vocație la ea, întru cât numitul defunct nu a lăsat rude în grad succesibil, pe baza art. 4 din legea impozitului progresiv pe succesiuni, care înțelege să atribuie Casei Centrale a asigurărilor sociale, patrimoniile succesiunilor unde nu ar fi rude și nici testament;

Ministerul de finanțe nu a făcut nici o cerere asupra succesiunii;

În rezumat, chestiunea care se debatează astăzi, este de a se ști dacă dispozițiunile art. 679 c. c., au fost abrogate prin art. 4 al legii impozitului progresiv pe succesiuni și dacă succesiunea defunctului Maior N. Sava, care nu a avut nici o rudă în grad succesibil, se cuvine soției sale legitime supraviețuitoare, sau se cuvine Casei Centrale a asigurărilor sociale;

Având în vedere că se face dovada completă, că dna Demetra E. Sava Nicolae este soția legitimă a defunctului Maior Sava Nicolae după urma căruia nu a rămas nici un moștenitor legitim care să fi avut vocațiunea la succesiunea sa;

Considerând că după dispozițiunile art. 676 c. c., rudele succed. până la al XI-lea grad inclusiv;

Considerând că în lipsă de rude în grad succesibil, bunurile succesiunii sunt atribuite de art. 679 c. c., soțului supraviețuitor nedespărțit și în lipsa acestora, art. 684 c. c., îndrituiește pe stat a reclama succesiunea;

Considerând că atât vocațiunea ereditară a acestui supraviețuitor nedespărțit care are ca fundament nu calitatea puternică de rudă de sânge, ci sentimentul de afecțiune presumată a defunctului și raporturile rezultate din căsătorie, cât și dreptul de succesiune al Statului bazat pe utilitatea generală de a preveni desordinele pe cari ar putea să le producă în societate cei cari ar încerca să devină primii ocupanți ai succesiunilor vacante, cum și pe faptul că aceste succesiuni creiază resurse noi fiscului, aceste drepturi succesoriale sunt așezate de legiuitor în sistemul codului nostru civil sub un capitol special, la titlul succesiunilor și anume sub cap. IV, «Despre succesiunile neregulate». Stabilind astfel o categorie a parte a succesiunilor de bunuri;

Având în vedere că art. 4 al legii asupra impozitului progresiv pe succesiuni hotărând că: «dreptul de moștenire abintestat dela IV-lea grad în sus se desființează, iar patrimoniile defuncților fără testament și fără rude până la al IV-lea grad inclusiv trec în folosul fiscului și patrimoniile defuncților cari nu ar lăsa rude dela al V-lea grad până la al XII-lea grad, trec în folosul Casei meseriilor (astăzi Casa Centrală a asigurărilor sociale), are aparența că ar fi desființat și dreptul de succesiune al soțului nedespărțit și că astfel art. 679 c. c., ar fi fost abrogat;

Considerând că dacă prin citatul art. 4 se modifică ordinea succesiunilor din codul civil, nu se face altceva decât că se limitează vocațiunea de a moșteni, a rudelor, a succesorilor legitimi numai până la gradul al IV-lea inclusiv;

Ori nu se vorbește nimic despre succesorii neregulați, despre simpli succesori de bunuri, cum am arătat că sunt reputați soții supraviețuitori și dacă legiuitorul ar fi vroit aceasta era dator să spună în mod hotărât;

Că este evident că legiuitorul s'a raportat numai la ordinea succesorală regulată, în art. 4 al legii impozitului pe succesiuni, intenția legiuitorului reese din raportul care însoțește «proiectul de lege pentru modificarea unor dispozițiuni din legea timbrului», care este forma presumptivă a art. 4 citat și care se rosteste:

«O fericită inovație a acestei legi reclamată cu stăruință în Franța, Germania și Italia, este suprimarea dreptului de succesiune abintestat de gradul al IV-lea în sus (Monitorul Oficial, Debaterile Camerei deputaților din Iulie 1911, p. 3795);

Presupunând că în adevăr art. 4 ar fi desființat dreptul de succesiune al soțului supraviețuitor, în mod fatal s'ar fi abrogat și art. 684 c. c. cu dreptul de moștenire al văduvei sărace, căci dacă rudele defunctului ar fi numai dela gradul al IV-lea în sus și dreptul acestora suprimat, văduva nu ar mai avea față de cine să-și execute acțiunea ei fiindcă în locul rudelor de gradul al V-lea—al XII-lea ar găsi pe Ministerul de finanțe sau pe Casa Centrală a asigurărilor sociale;

Din faptul însă că dreptul văduvei sărace a rămas neatins prin înscrierea dispozițiilor art. 4, după cum reese din debaterile Parlamentare, se impune concluzia că art. 689 c. c., nu a fost desființat și tot un sprijin al teoriei noastre îl dă tabloul de impuneri a taxelor de înregistrarea succesiunilor și cari împarte pe succesori după gradul de înrudire în nouă clase, așezând în categoria I pe descendenții în linie directă și soții pe care îi impune cu taxele cele mai mici, până la a IX-a clasă care cuprinde pe streini și rudele dela al IV-lea grad în sus prin testament, așa că proteguind pe soți în privința taxelor fiscale nu a înțeles să le abroge însăși dreptul conferit de art. 679 c. c.;

Edificatoare în această privință sunt debaterile Parlamentare, atunci când angajându-se discuția între Ministrul de finanțe după atunci d-l Titulescu și d-l deputat Iunian, asupra amendamentului propus de acesta din urmă, pentru ca soții să fie asimilați copiilor pentru plata taxelor succesoriale (vezi *Monitorul Oficial*, Debaterile Camerei, p. 3602);

Având în vedere că înscrierea art. 4 din legea asupra impozitului progresiv pe succesiuni este justificat și de considerațiuni fiscale: înmulțirea de succesiuni vaante precum și creierea de resurse noi pentru Stat, cât și pentru a crea o realitate din dispozițiunile art. 680 c. civ. care aproape că nu mai avea nici o aplicațiune;

Considerând că dispozițiunile art. 4 făcând parte dintr-o lege excepțională, fiscală, trebuie să fie de strictă interpretare;

Considerând că din toate acestea legiuitorul nu a vroit să se atingă de dreptul succesoral din categoria moștenitorilor neregulați din cari face parte și Statul și să înscrie dispozițiuni neechitabile, chiar reacționare, înlăturând în speța noastră pe soție de la succesiunea bărbatului mort fără moștenitori legitimi și fără testament, în favoarea Statului;

Această dispozițiune constituie un progres în conformitate cu spiritul și evoluția legiurilor moderne, care tinde a apropia cât mai mult pe soțul supraviețuitor de succesiunea soțului defunct și a pune pe soție sub raportul drepturilor succesoriale în situațiuni superioare. Codul german dela 1900, codul italian, codul ceho-slovac cari recunosc femeii drepturi de proprietate în averea soțului defunct, sunt o dovadă despre aceasta, — și se repară o nedreptate care se făcea soților supraviețuitori, cari prin afecțiunea lor, prin munca lor în timpul căsătoriei sunt presumați că au contribuit efectiv la mărirea patrimoniului succesoral;

Așa fiind, art. 4 din legea asupra impozitului progresiv pe succesiuni înlăturând pe succesorii legitimi dela gradul al V-lea—XII-lea pune pe soțul supraviețuitor în locul rudelor de gradul al V-lea și interpretarea acestui articol este că numai atunci succesiunea este vacantă și atribuită Statului, când defunctul nu a lăsat rude în grad succesibil sau soț supraviețuitor;

Că astfel cererea de trimitere în posesie a d-nei De-

metra Elena Maior Sava Nicolae asupra averii rămasă de pe urma defunctului ei soț Maior Sava Nicolae, ca singură moștenitoare cată să fie admisă și cererea Casei Centrale a asigurărilor sociale trebuie a fi respinsă.

Pentru aceste motive, redacta de d-l judecător Zătreanu, Tribunalul admite cererea, etc.

(ss) Zătreanu, S. Ridovan

Grefier (ss) Lupescu

NOTĂ. — În același sens s'a pronunțat și C. Ap'l Galați, secția I-a, decizia civila No. 69 din 20 Martie 1923, publicată în *Jurisprudența Generală* No. 22 din 15 Noembrie 1923, speța 1578, pag. 698.

De altfel această interpretare este conformă atât cu spiritul legii, cât și cu tendința urmărită de legiuitor, care a fost să reducă numărul succesibililor la moștenire dela gradul al V-lea până la gradul al XII-lea. (N. R.)

JUDECĂTORIA OCOL HERȚA-DOROHOI

Audiența dela 11 Octombrie 1923

Președinți d-lui TRAIAN R. SCRIBAN, Judecător
Cartea de judecată No.

Contract de transport. — Culpă contractuală. — Dacă există răspundere când cărașului i s'a furat marfa pe drum, fără a simți cineva.

Cărașul răspunde — din contract — de mărfurile ce i s'au încredințat, care trebuiesc predate intacte la destinație. În caz de furt, el răspunde dacă nu dovedește cazul fortuit, cum ar fi atacarea transportului de către bandiți cu mâna armată, pentru că forța majoră înlătură ideea de culpă, care e la baza responsabilității cărașului. Art. 1080, 1175, 1473, 1624, 1625 c. civ., art. 423, 425 c. com.

Judecata,

Asupra acțiunii de față :

Având în vedere actele dela dosar și susținerile părților ; Văzând acțiunea înreg. la No. 11920 din 24 Septembrie 1923, prin care d-l Avram Adelstein, din Herța, dă în judecată comercială pe Peisic Ceahov, și Meer Horchi, domiciliați în Herța, pentru a-i plăti suma de 7740 lei, fiindcă pârătul Meer Horchi, care face transportul cu pasageri, încărcând marfa reclamantului îndărătul trăsorei cu destinația Herța, nu i-a mai predato, pe motiv că ar fi furată de hoți pe drum ;

Reclamantul, pentru dovedirea acțiunii, a luat un interogator pârătului P. Ceahov, în ședința dela 11 Octombrie 1923, prin care arată că are birjă cu care face curse cu pasageri pe distanța Herța-Cernăuți ; că nu încarcă bagaje, pentru aceasta având căruțe, că nu are îndărătul trăsorei instalație pentru susținut bagajele ; iar birjarul Meer Horchi, care mâna caii, nu are consimțământul său ca să încarce marfă în birjă ;

Pârătul Meer Horchi, recunoaște la interogator că, ispitit de bacșișul în suma de 50 lei ce i l-a oferit reclamantul, a încărcat marfa pe răspunderea sa, arătând că, pe drum, i-au tăiat tâlharii sforile cu care era legată marfa îndărătul trăsorei, fără a simți nimeni, și au furat-o ;

Reclamantului, în dovedirea acțiunii, i s'a admis proba testimonială, din care se constată precis că pârătii au obiceiul de a încărca marfă în birjă, că marfa reclamantului a încărcat-o pe răspunderea sa, și că i s'a furat pe drum ;

Considerând că, suntem în materie de culpă contractuală (art. 1080 c. civ., tratată admirabil și complet de eminentul jurisconsult D. Alexandresco, vol. VI, p. 307 urm.) s'a încheiat o convenție de transport între reclamant și pârăți, cari nu au predat marfa la destinație, pe motiv că li s'a furat pe drum, de tâlhari ;

Având în vedere că, conform art. 1473 și urm. din codul civil, cărașul este responsabil de lucrurile primite, pe care

trebuie să le predea la destinație în starea în care le a primit ; iar art. 1624 și 1625 din c. civil arată că există responsabilitate chiar în caz de furt, cu excluderea cazului de furt cu mâna armată, sau un alt caz de forță majoră ;

Aceiași răspundere o pune în sarcina cărașurilor și art. 423 și 425 cod. com. ;

Considerând că, art. 1000 cod. civil și 423 cod. com., arată că există responsabilitate pentru căraș, dacă marfa s'a încredințat prepușilor pe care-i utilizează la transporturi (*Curierul Judiciar*, 60/915, 13/916) ;

Uriașa gândire juridică, *Dimitrie Alexandresco*, în monumenta sa operă, care va lumina dealungul veacurilor viitoare calea întortochiată și întunecată a dreptului, în vol. IX, p. 283, zice că responsabilitatea cărașurilor se întemeiază pe principiile generale, adică pe art. 1156 cod. civ., după care orice debitor al unui corp cert și determinat, este obligat a-l restitui, dacă nu dovedește cazul fortuit, iar cărașul nu e apărât de răspundere — *D. Alexandresco*, IX, 284 — decât atunci când va proba lipsa de culpă, viciul lucrului sau cazul fortuit ;

Jurisconsultul român *D. Alexandresco*, în vol. VI, p. 350 și autoii francezi *Baudry et Wahl*, II, 2531 ; *Laurent* XXV, 523 ; *Aubry et Rau*, V, 373 ; *T. Huc*, X, 406 ; *Lyon-Caen et Renault*, III, 603, scutesc pe cărași de răspundere numai când acesta va proba cazul de forță majoră, imposibil de înlăturat, ex. : atacul transportului de o bandă cu mâna armată, ceiace nu e în specie, căci nimeni n'a simțit furtul decât în a, ropierea locului de destinație ;

Culpa este presupusă, zice Thaller, *Traité élémentaire de dr. comercial*, 993 și 1003, iar răspunderea la baza căreia este lipsa de pază sau atenție suficientă asupra valorilor încredințate de pasageri, obligă la desdaunare conform art. 998 cod. civil ;

Pandectele române, marea revistă juridică de sub puternica conducere a eminentului magistrat *Const. Hamangiu*, anul 2, partea III, pag. 78, reproduce o jurisprudență a *Tribun. Suprem Federal* din 31 Mai 1920 — *Journal Clujet*, 1922, p. 185 — care declară în culpă contractuală pe cărașii (excepte forța majoră), cari nu predau lucrurile proprietarului, la destinație ;

Astăzi, doctrina tinde la lărgirea domeniului responsabilității (*I. Taffe*, Responsabilité civile en dehors du contrat et du délit), legislațiile moderne nu mai fac nici o distincție între culpa contractuală și culpa delictuală, pentru că ideea de drept, dreptate, solidaritate socială, cere ca orice fapt al omului care produce o micșorare a patrimoniului altuia, se dea loc la despăgubire completă, integrală ;

Legiuitorul modern nu mai distinge culpa *lata*, *levis* (în concret și în abstracto) și *levissima* ; există o singură răspundere, aceea că îngrijirea debitorului în executarea unei obligațiuni, trebuie să fie egala cu atenția ce dă propriilor sale interese, cea mai mică greșală care cauzează o daună, atrage ideea de responsabilitate, a cărei urmare este reintregirea patrimoniului păgubit (*Matei Cantacuzino*, *Element. Dr. civil*, No. 516 urm.) ;

Societatea înaintează vertiginos spre alte concepții ale dreptului, sub presiunea mișcării filosofice și sociologice contemporane (*Planiol-Saleilles*), iar tendința este de a se întinde responsabilitatea până și la actele de om siune, creând, din altruism și solidaritate, o normă obligatorie de drept, contrar tendinței unor filosofi (*Spencer-Nietzsche*) cari ridicau individualismul la rangul de creator al progresului social ;

Vezi : *Tendințele Noi în Drept*, de *Vesp. Erbicănu*, eminentul Consilier al Curții de Casație ;

Din acest punct de vedere, deduc că există răspundere pentru căraș, care, odată ce a așezat bagajele îndărătul trăsorei, n'a avut în timpul parcursului grija continuă de ași arunca ocheii îndărăt, la baza căreia răspunderi, prin urmare, stă ideea de greșală a pârătii, care au micșorat patrimoniul reclamantului, cu valoarea ce o pretinde azi dela pârăți prin concursul justiției și această culpă este suficientă pentru a se admite acțiunea, etc.

Judecător, Traian Romulus Scriban

NOTA. — Erudita carte de judecată a judecătorului ocol Herța, ce publicăm astăzi, este privitoare la contractul de cărașie și, în special, la responsabilitatea cărașului.

Prin cărauş (*vollurier, Fracht/ürer*) se înţelege, *lato sensu*, orice persoană sau companie care, pentru un preţ determinat, se însărcinează cu transportarea dintr'un loc în altul, pe apă sau de uscat, a mărfurilor, animalelor sau oamenilor, fie că este vorba de un transport accidental, fie de exerciţiul unei profesii (Cpr. art. 413 c. com.).

De cele mai multe ori, cărauşii sunt comercianţi; însă ei pot să nu fie comercianţi, şi aceasta se întâmplă de câteori ei nu-şi fac din cărauşie o profesiune obişnuită; de unde rezultă că regulile edictate, în această privinţă, de codul comercial nu se vor aplica decât cărauşilor comercianţi.

Astfel, de câteori va fi vorba de o întreprindere de cărauşie comercială, dovada contractului se va putea face întotdeauna prin martori, conform art. 46 din codul comercial, oricare ar fi valoarea lucrului încredinţat cărauşului (Cas. II, Bult. 1901, pag. 81); pe când, dacă este vorba de un cărauş necomerciant, proba contractului nu se va putea face decât conform regulilor dreptului civil.

Contractul de transport fiind un contract consensual (Cpr. Cas. II, Bult. 1899, pag. 878), nu este supus niciunei forme speciale. El poate deci să fie atât expres cât şi tacit.

În cât priveşte transportul mărfurilor, expeditorul remite, în genere, cărauşului o scrisoare de carat sau de trăsura (*Frachtbrief*) (art. 414 c. com.).

În lipsa acestei scrisori, proba contractului poate, în materie comercială, să fie făcută prin orice mijloace.

Cu toată părerea generală, care admite realitatea contractului de transport (Cpr. Aubry et Rau, V, § 373, pag. 621, ed. a 5-a), noi credem că acest contract ia naştere din momentul consimţământului părţilor, iar nu din ziua în care s'a dat cărauşului lucrurile ce urmează a fi transportate. În ad. var, contractul de transport fiind o varietate a contractului de locaţiune, nu poate să aibă o natură juridică deosebită de acest din urmă contract.

Numai responsabilitatea cărauşului începe din momentul remiterii lucrului ce urmează a fi transportat (art. 1475 c. civ.).

Codul civil actual, foarte incomplet în această privinţă, cuprinde numai câteva reguli privitoare la responsabilitatea cărauşului, aplicabile tuturor cărauşilor în genere, chiar şi Statului când exploatează el însuşi drumurile de fer, precum este la noi, de câteori o lege specială n'a derogat dela aceste reguli.

Îndată ce lucrurile care urmează a fi transportate au fost predate cărauşului, el răspunde de pierderea sau stricăciunea lor, afară de cazul când ar dovedi că această pierdere sau stricăciune se datoreşte unui caz fortuit sau unui viciu al lucrului (art. 425 c. com., 1175 c. civil), sau, în fine, că el nu este în culpă şi că şi-a îndeplinit toate obligaţiile sale.

Un viciu ar exista atunci când, de exemplu, lucrul ce urmează a fi transportat ar fi rău ambalat; sau animalele de transportat ar fi bolnave, etc.

Responsabilitatea cărauşului se întemeiază, în speţă, pe principiile generale, după cum foarte bine decide şi cartea de judecată ce adnotăm, adică: pe art. 1156 din codul civil, după care orice debitor al unui corp cert şi determinat este obligat a-l restitui, dacă nu dovedeşte cazul fortuit.

El nu va răspunde deci de cazurile fortuite decât atunci, când ar fi luat aceste cazuri asupra-şi, sau le-ar fi provocat el însuşi prin dolul ori culpa lui (*casus culpa determinatus*).

Dovada ce trebuie să aducă cărauşul, spre a fi descărcat de responsabilitatea ce-i incumbă, poate întotdeauna fi făcută prin martori şi prezumţiuni, căci el n'a putut să-şi procure o probă scrisă despre evenimentul care constituie forţa majoră sau cazul fortuit (Cas. II, Bult. 1898, pag. 813).

Din cele mai sus expuse şi din art. 1475 c. civ. rezultă că, în caz de pierdere sau stricarea lucrului supus transportului, cărauşul este presupus în culpă: aşa că el este acela care, spre a scăpa de răspunderea ce apăsă asupra lui, trebuie să dovedească cazul fortuit sau viciul lucrului, sau lipsa de culoă din partea lui (Cpr. C. Bucureşti, *Curierul Judiciar* din 1903, No. 68, cu observ. noastră).

Art. 1473 din codul civil asimilând pe cărauşii hangilor şi ospătătorilor, în cât priveşte paza şi conservarea lucrurilor încredinţate lor, de aici rezultă că răspunde cărauşul de furtul acestor lucruri, după cum răspunde şi hangiu sau ospătătorul (art. 1621 c. civil).

El nu răspunde însă de furtul comis cu mâna înarmată, această fiind un caz fortuit (art. 1625 c. civil), după cum nu răspunde nici de alte cazuri fortuite.

Or, tocmai această decide şi cartea de judecată a judecăt. ocol Herţa. În speţă, era vorba de un harabagiu care a primit, pe a sa răspundere, o marfa de manufactură, spre a o transporta dintr'un loc în altul.

Ce se întâmplă însă? Această marfă fiind încărcată şi legată cu sfoară în dosul trăsorei, a putut fi ușor sustrasă de către facători de rele; aşa că harabagiul în chestiune (cărauşul) n'a mai găsit o fa locuri unde o pusese, când a ajuns la destinaţie. Acest cărauş era şi în culpă, întrucât în tot timpul călătoriei, el n'a mai avut prudenţa şi prevederea de a se uita înapoi, spre a se convinge dacă marfa mai era acolo unde fusese pusă.

Simplex furt, care putea ușor fi înlăturat cu o supraveghere mai de aproape, nefiind un caz fortuit, ci numai furtul cu mâna înarmată, cu drept cuvânt acest cărauş a fost declarat în speţă responsabil. Soluţia este perfect juridică, iar sentinţa care o consacără este motivată cu un lux de argumentare. Se vede că d-l T. R. Scriban, judecătorul ocol Herţa, este în curent cu tot ce s'a scris asupra acestei materii atât la noi cât şi în străinătate. Aceasta se poate ușor constata din citaţiile ce face.

Neavând acolo unde se găseşte nimic de distracţie, el ceteşte mereu şi veşnic se instrueşte; căci omul, cât trăieşte, tot învaţă şi, la urma urmei, când moare, tot nimic nu ştie...

Cu ocazia redactării acestei hotărâri, d-sa citând lucrările noastre, ne dă însă nişte epitete şi calificative, pe care, de bună samă, nu le merităm. Şi aceasta n'o spunem, după cum s'ar putea crede, numai din pură modestie, ci fiind că este expresia adevărului.

N'am voi, cu această ocazie, a fi taxăţi de modestie, fiindcă, după cum a zis La Rochefoucauld:

„Ce n'est pas par modestie qu'on se dérobe aux louanges, mais pour être loué deux fois“.

Noi suntem de părerea unui alt autor, mai puţin cunoscut (Boursault), care a zis:

Beaucoup de modestie et beaucoup de bonté
Ont des charmes plus grands que n'en ont la beauté.